Azg
Azg armenian daily

15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2004 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3(2928)

Լուսինն ու Մարսը նվաճելու Բուշի փառասիրական ծրագիրը

Մ. Նահանգների նախագահ Ջորջ Բուշը երեկ գիշեր ամերիկացի ժողովրդին հեռուստատեսային ուղերձ հղեց տիեզերքի նվաճման իր նոր ծրագրի մասին: Ըստ այդ ծրագրի, մինչեւ 2013 թ.-ը տիեզերական հետազոտությունների ամերիկյան կենտրոնը՝ Նասան, պետք է կարողանա մշտապես գործող տիեզերակայան հասցեել Լուսնի վրա եւ տիեզերագնացներ ուղարկել Մարս: Ծրագրի իրականացման համար Մ. Նահանգների նախագահը Կոնգրեսից պահանջեց 5 տոկոսով ավելացնել Նասայի տարեկան բյուջեն, որը ներկայումս կազմում է 15 մլրդ դոլար:

Նախքան ճառի հեռարձակվելն արդեն նախագահ Բուշի հակառակորդները քննադատեցին փառասիրական այդ ծրագրի նպատակահարմարությունը, նշելով, որ այն չի կարող իրականացվել 5 տոկոսի հավելումով, հետեւաբար հետագայում կարիք պիտի լինի նոր ներդրումներ անել այդ ուղղությամբ, ինչը բյուջեի 500 մլրդ դոլար դեֆիցիտի ներկա պայմաններում անտեղի է:

Ուրիշները մատնանշեցին այն փաստը, որ Նասայի բյուջեն իսկապես ճոճիմ է, համեմատած, օրինակ, Պենտագոնի, որի տարեկան բյուջեն գերազանցում է 400 մլրդ դոլարը:

«Իրան-Հայաստան գազամուղի կառուցումն այսօր իրատեսական է»

Նշեց «Հայռուսգազարդի» գործադիր տնօրենը

«Հայռուսգազարդը» ամենակտիվ ձեւով փորձելու է մասնակցել Իրան-Հայաստան գազամուղի կառուցման աշխատանքներին, երբ խաղի կանոնները մինչեւ վերջ հստակեցված լինեն: Այս մասին, պատասխանելով **«Ազգի»** հարցին, հայտնեց ընկերության գործադիր տնօրեն Կարեն Կարապետյանը: Ըստ նրա, գազամուղի կառուցման եւ շահագործման աշխատանքներին մասնակցելու շահագրգռված են «Հայռուսգազարդի» հիմնադիրները: Կարեն Կարապետյանը համոզմունք հայտնեց, որ գազամուղի կառուցումն արդարացված է նաեւ բիզնեսի տեսանկյունից: Հեռանկարում, որը կարող է լինել նույնիսկ մոտ ապագայում, այստեղ կատարված ներդրումները կվերադառնան: «Հայաստանը, ունենալով ներկայիս հզորությունները եւ այլընտրանքային գազամուղ, կարող է էներգակիր վաճառող ամենալիբերալ եւ ամենատրամաբանական շուկան դառնալ տարածաշրջանում: Եթե մեր հարեւան երկրները, որոնք պակասորդ ունեն, որոշեն մեզանից էներգիա գնել, դա կտրուկ փոփոխություններ կբերի մեր բիզնեսում: Իհարկե, դա կախված է քաղաքական եւ տնտեսական խնդիրների լուծումից», նշեց «Հայռուսգազարդի» գործադիր տնօրենը:

Իսկ մեր այն հարցին, թե որքանով է իրատեսական գազամուղի կառուցման հնարավորությունը, նկատի ունենալով վերջին ժամանակներում գործընթացի սառեցումը, Կարեն Կարապետյանը պատասխանեց, որ կարող է ասել՝ այսօր դա իրատեսական է, եւ որ մոտ ժամանակում սպասվում է Իրանի էներգետիկայի նախարարի այցը Հայաստան:

Ա. Մ.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ՎԱՐԴԱՆ ՕՍԿԱՆՅԱՆԸ

Հայաստանը հաստատակամ է առանց նախադայմանի Թուրքիայի հետ լիարժեք հարաբերություններ հաստատելու»

«Հայաստան-Թուրքիա հարաբերություններում 2003 թ. շոշափելի արդյունք չարձանագրվեց, սակայն նկատելի էր որոշ տեղաշարժ թուրքական կողմի մոտեցումներում: Դեպքից դեպք հնչող կոչս հայտարարություններով հանդերձ, այնուամենայնիվ, երկկողմ փոխհարաբերությունների նորմալացումը թուրքական կողմից նույնքան ուժգնորեն չէր կապակցվում դարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման հետ, որքան նախկինում», ասաց արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, երեկ տված մամլո ասուլիսում, հավելելով, որ «Հայաստանը հաստատակամ է առանց նախադայմանի շարունակելու Թուրքիայի հետ լիարժեք հարաբերությունների հաստատման գործընթացը»:

Օսկանյանը նշեց, որ եթե եռակողմ ձեւաչափով՝ Թուրքիա-Հայաստան-Ադրբեջան արտգործնախարարների մակարդակով նոր հանդիպման առաջարկություն լինի, ապա Հայաստանը սկզբունքորեն դեմ չէ: Մյուս կողմից, ՀՀ արտգործնախարարն ընդգծեց, որ եռակողմ հանդիպումը չի նշանակում հայ-ադրբեջանական հարաբերությունների կարգավորման թուրքական միջնորդություն, այլ եռակողմ համագործակցություն հավասարը հավասարի սկզբունքով: Նման հանդիպումներից բացասական հետեւանք լինի քաղաքական կամ դիվանագիտական, չենք տեսնում, ասաց Օսկանյանը:

Գյուլ-Օսկանյան-Գուլիեւ եռակողմ ձեւաչափով երկու հանդիպում է կայացել նախորդ երկու տարիներին: Օրերս Բաքվում Թուրքիայի արտգործնախարարն ակնարկել էր եռակողմ երրորդ հանդիպման հնարավորության մասին:

«Փողի վրա նստածները...» ձյուն մաքրող մեքենաների համար փող չունեն

Եթե հիշում եք, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը Երեւանի նախկին քաղաքապետներից Ալբերտ Բազեյանին ակնարկելով ժամանակին արեց մի արտահայտություն. «Փողի վրա նստած եք, փող չունեք...»: Իսկ այժմ մեր քաղաքի ղեկավարները սանմաքրման ընկերություններ ունենալով մոռանում են ամենակարեւորի մասին՝ քաղաքի փողոցներն ու մայթերը մաքրել ձյունից, սառույցից: Դեկտեմբերի 26-ին առաջ տեղացած առաջին ձյունը պետք է որ սթափեցներ համապատասխան մարմիններին: Սակայն պարզվեց, որ ինչպես այդ օրը, հունվարի 13-ին էլ անընդհատ տեղացող ձյունը փակել էր ոչ միայն մայրաքաղաքի, այլեւ հանրապետության ճանապարհները: Հատկապես երեկոյան ժամը 20:00-ից հետո կենտրոն հասնելի որեւէ փողոց մաքրված չէր ձյունից: Մարդիկ ժամերով կանգառներում խմբված մնալուց հետո

ոտքով էին գնում տուն, իսկ ծայրամասերում աղրողները մինչեւ քաղաքի կենտրոնից տուն կհասնեին, մի քանի տեղ մտնում էին տաքանալու, պատահական խարույկի մոտ մի քիչ ուրախանալու...

Տես էջ 3

ՀԱՍՏԱՍՈՏ

Ռուսաստանը չի ընդունում «շտաբ կարգով» դուրսբերումը

Ռուսաստանն անընդունելի է համարում ռուսական ռազմակայանների «շտաբ կարգով» դուրսբերումը Վրաստանից, ըստ Ինտերֆաքսի հայտարարել է ՌԴ պաշտպանության նախարար Սերգեյ Իվանովը: «Մեզ հարկավոր է կահավորել նոր զինվորական քաղաքներ Վրաստանից դուրս բերվող ռազմակայանների եւ զինծառայողների համար», ասել է Իվանովը:

Ինտերնետ կապի որակի անկում

Երեկ, հունվարի 14-ին, Հայաստանում գրանցվեց ինտերնետ կապի որակի կտրուկ անկում, որի պատճառը, ըստ պաշտոնապես դեռեւս չհաստատված տեղեկությունների, Վրաստանում օպտիկական մալուխի վնասվածքն էր:

Նույն աղբյուրի մոնդմամբ, Հայաստանի եւ մյուս երկրների միջեւ ինտերնետային կապն «Արմենտելի» համար հնարավոր է եղել ապահովել հիմնականում արբանյակային կապի շնորհիվ, որի հնարավորությունները թույլ չտվեցին ապահովել ընդունելի ինտերնետ կապի որակը:

Վրաստանը նոր պետական դրոշ ունեցավ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաստանի խորհրդարանն այսօր օրենք է ընդունել երկրի նոր պետական դրոշի մասին: 1990 թվականին ընդունված եռագույնի փոխարեն հաստատվել է «Ազգային շարժում» դաշինքի դրոշը, որի ղեկավարը Վրաստանի նախագահ ընտրված Միխայիլ Սաակաշվիլին է: Ճերմակ կտավի վրա պատկերված են հինգ ուղղափառ խաչեր՝ չորսը՝ եզրերին եւ մեկը՝ առավել մեծը՝ կենտրոնում: Նոր պետական դրոշի կողմնակիցների ասելով, այն «երկրի դրոշներից մեկն էր միջնադարում եւ արտացոլում է ուղղափառության ոգին»: Խորհրդարանում տեղի ունեցած բանավեճերի ընթացքում նրանք հայտարարել են, որ այդ դրոշի ներքո «ժողովուրդը համախմբվեց Շեւարդնաձեի վարչակարգի դեմ պայքարում, եւ այդ դրոշը պետք է դառնա երկրի միավորման խորհրդանիշը»:

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի ջրմուղ-կոյուղին յուրաքանչյուր տուժածի փոխհատուցման չափը գնահատել է 329 դրամ, 34 լումա

Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի 2 նիստերում երեկ լսվեցին Արաբկիր համայնքում խմելու ջրի աղտոտման հայցի վթարից տուժածներ Ռոմիկ Գրիգորյանի եւ Գոհար Բագինյանի հայցերն ընդդեմ «Երեւանի ջրմուղ-կոյուղի» ՓԲԸ-ի: Ռոմիկ Գրիգորյանն իր նյութական, բարոյական, առողջապահական կորուստները գնահատել է ընդամենը 6 հազար դրամ: Գումարի այսչափ անիրական լինելը հայցվորը պատճառաբանում է այլ հանգամանքով: Իր նպատակը ոչ թե դրամը, այլ պարզապես խնդրին հասարակական հնչեղություն հաղորդելն է, որպեսզի ջրմուղ-կոյուղին փոխհատուցումների հրապարակային, օրինական կարգի վճիռներ կայացնի յուրաքանչյուր բաժանորդի համար: Սակայն նույնիսկ իրականությունից հեռու այս հավակնությունը դատարանը (դատավոր՝ Կարո Արամյան) մասնակի բավարարեց՝ արդարացված հայտարարելով ընդամենը 1900 դրամի փոխհատուցումը:

Երկրորդ հայցվորը՝ Գոհար Բագինյանն իբրեւ փոխհատուցում պահանջում էր 50 հազար դրամ: Սակայն պատասխանող կողմի խնդրանքով դատը հետաձգվեց մինչեւ հունվարի 26-ի ժամը 12-ը:

Ընդհանուր առմամբ, աղտոտված ջրի բազմահազար զոհերից ընդամենը 10 ընտանիք է վճռել դատարանի միջոցով պաշտպանել իր իրավունքները: Նրանցից յուրաքանչյուրը միջին հաշվով պահանջում է 50-100 հազար դրամ:

Իսկ Երեւանի ջրմուղ-կոյուղին, ինչ է ասել, թե համեստ է եղել փոխհատուցումների սահմանը նշելիս: Պատասխանների միության նախագահ Արմեն Պողոսյանի տեղեկացմամբ, յուրաքանչյուր տուժած բաժանորդի նյութական, նյարդային, բարոյական կորուստները նա գնահատել է 329 դրամ 34 լումա:

Կ. Դ.

ԸՆԹԱՑԻԿ

Գազի սակագնի նվազեցումն ընդհանրապես բացառվում է

Իսկ Հայաստանում հնարավոր է նոր բարձրացում

Ամենայն հավանականությամբ, գազամատակարարման թեման 2004 թ., ինչպես սկսվել է, այնպես էլ կշարունակի մնալ հրատապներից մեկը: ՀՀ բնական մենաշնորհների հանձնաժողովի կողմից գազի սակագների փոփոխությունից հետո երեկ հերթական անգամ լրագրողների հետ հանդիպեց «Հայռուսգազարդի» գործադիր տնօրեն Կարեն Կարապետյանը: Ներկայացնելով ընկերության անցյալ տարվա ցուցանիշները, նա նշեց, որ չնայած էական բարելավումներին, իրենց բիզնեսը «դեռևս ծախսափակ չէ»:

Տեղեկացվեց, որ անցյալ տարի Հայաստան է ներկրվել 1.2 մլրդ խմ գազ, ինչը 82 մլն խմ-ով ավելի է նախորդ տարվանից: Համապատասխանաբար ավելացել են նաև բնակչության -եւ արդյունաբերության սպառած գազի ծավալները: Մեկ բաժանորդի հաշվարկով գազի միջին ծախսը աճել է 11-19 տոկոսով: Վճարումները կատարվել են 105-106 տոկոսով: Այնուամենայնիվ, «Հայռուսգազարդն» ափսոսում է վնասով: Ընկերությունն ունի մոտ 10 մլրդ դրամի բացասական հաշվեկշիռ: Կրեդիտորական պարտքերը կազմում են 25 մլրդ, իսկ դեբիտորական մոտ 15 մլրդ դրամ:

Կարեն Կարապետյանը հայտնեց, որ ռուսական կողմի հետ ունեն լավ հարաբերություններ: Նաեւ գազամատակարար համարվող «Գազպրոմ» եւ «Իտեռա» հիմնադիր ընկերությունները գոհ են «Հայռուսգազարդի» մենեջմենտի բարելավումից եւ հուսով, որ բիզնեսը կմտնի իր տրամաբանական հունը, այսինքն կդառնա շահութաբեր: Այս առումով արտահայտելով նրանց վերաբերմունքը սակագնի փոփոխության առնչությամբ, գործադիր տնօրենը նշեց, որ հիմնադիրներն ակնկալում էին իրենց տրամադրած պայմաններին համարժեք վերաբերմունք: Խոսքը գազամատակարարման նպաստավոր պայմանների եւ այլ երկրների համեմատ Հայաստանի համար գազի արտոնյալ գնի մասին է: «Նրանք հույս ունեն, որ այս գործընթացը շարունակական կլինի», նշեց «Հայռուսգազարդի» ղեկավարը:

Շարունակելով սակագների թանկացման անհրաժեշտության թեման, նա ներկայացրեց բազմիցս հիշատակված հիմնավորումները, որոնց վերեւին անդրադառնալն անհրաժեշտ ենք համարում ավելորդ անգամ չկրկնելու համար: Նշենք միայն դրանցից մեկը, ըստ որի անհնար է առաջիկայում երբեւէ խոսել գազի գնի իջեցման մասին, որովհետեւ երկրագնդի գազի պաշարները կբավարարեն 30-50 տարի, իսկ գազի պահանջարկն անընդհատ աճում է:

Հայաստանում գազի սակագնի հետագա բարձրացման դեմքում, ըստ Կարեն Կարապետյանի, արդյունաբերության եւ էներգետիկայի շահույթները կնվազեն, իսկ «Հայռուսգազարդը» ընդամենը կափսոսի առանց վնասի: Ինչ վերաբերում է ֆիզիկական արդյունաբերությանը, ապա գազամատակարար ընկերության կողմից այստեղ կառաջարկվեն տարբերակված մոտեցումներ:

Առաջիկա ծրագրերի մասին խոսելով, ընկերության տնօրենը տեղեկացրեց, որ փետրվարին պատրաստ կլինի գազաֆիկացման այս տարվա ծրագիրը: Կշարունակվի կորուստների նվազեցման հաշվին բիզնեսի բարելավումը: Կվերածեւակերպվեն դեբիտորական պարտքերը:

Ընկերության ղեկավարը երեկ արծարծեց բնակչության համար երկու կարեւոր նշանակություն ունեցող հարցեր եւս: Առաջինը գազի վերահսկողության մարմնի ստեղծման հարցն է, որովհետեւ ընկերությունն իրավասու չէ բաժանորդի բնակարանում այդ վերահսկողությունն իրականացնել: Մինչդեռ մեկ անբարեխիղճ բաժանորդի պատճառով կարող է վթարվել ամբողջ շենքը: Երկրորդը բաժանորդին գազից օգտվելու մեկից ավելի կետ ունենալու թույլտվության մասին է:

Մամուլի ասուլիսի ժամանակ անդրադարձ եղավ նաեւ գազաֆիկացման գործընթացում առկա չարաշահումներին: Այս առնչությամբ տեղեկացվեց, որ գոյություն ունեն 100 լիցենզավորված կազմակերպություններ, որոնք իրականացնում են այդ աշխատանքները, այսինքն անց են կացնում այդ գազախողովակները: Դրանցից միայն 3-ն են «Հայռուսգազարդի» դուստր ձեռնարկությունները, որոնց կարող են դիմել սպառողները մյուս կազմակերպություններից դժգոհ լինելու դեպքում:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԱՅԻՆ ԿԱՊՈՒՂԻՆԵՐ

Կախարդված վերեւներից

Անցյալ տարին հեռուստաթերեի համար նշանավորվեց բազմաթիվ փոփոխություններով՝ կայացած հեռուստահաճախականությունների մրցույթների արդյունքում մի շարք կազմակերպություններ ձեռք բերեցին նոր տեղեր, որոնք հեռուստաընկերություններ պահպանեցին հեռարձակվելու հնարավորությունը: Իհարկե, արձանագրել, որ ընդհանուր առմամբ եթերը շահեց այդ փոփոխություններից, առայժմ դժվար է: Այդուհանդերձ նշենք, որ կարծես թե որակը հեռուստաթերեին հետեւող պատկան մարմինների աչքից վրիպում է:

Անցյալ տարին հեռուստատեսային կազմակերպությունների մրցույթներին մասնակցելու առումով բուռն էր «Ա1+»-ի համար, բուռն, բայց ոչ արդյունավետ. տարեմուտին տեղի ունեցած հերթական մրցույթը հերթական անգամ «Ա1+»-ի համար անհաջողությամբ պսակվեց: Նույնիսկ նախանձել կարելի է «Ա1+»-ի եւ Հեռուստատեսության ու ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի համբերությանը: Մեկը համառորեն ցանկանում է կրկին եթերում հայտնվել, մյուսն էլ՝ համառորեն հրաժարվում է այդ հնարավորությունն ընձեռել: Ինչո՞ւ է նման վճռականություն դրսեւորվում: Հարցին կարելի է տալ տարբեր պատասխաններ. «Ա1+»-ի մրցութային առաջարկն իսկապես թույլ է, հանձնաժողովը դարձել է սեփական կամ հայրենի իշխանությունների սկզբունքայնության գերին: Իսկ գուցե նման իրավիճակը ձեռնտու է երկու կողմերին էլ:

Պատասխանի առաջին տարբերակն ակամա նոր հարցեր է առաջ քաշում: Ինչ չափանիշներով է իրականում առաջնորդվում ՀՌԱՀ-ը, քանի որ եթերում հաղթող ընկերությունների առավելություններն աչքի չեն ընկնում: Ի վերջո մրցութային խոսքումնալից առաջարկից բացի ցանկալի է, որ հասարակ հեռուստադիտողը գնահատական տա: Այս հրապարակմամբ ամենեին էլ նպատակ չունենք պնդելու, թե «Ա1+»-ն իր ներկայությամբ հեռուստատեսային դաշտում որակական լուրջ փոփոխություն էր մտցնում, ավելին՝ կարծում ենք, որ անհարկի աղմուկ բարձրացավ այս հեռուստաընկերության շուրջ. «Ա1+»-ը գրեթե «համաշխարհային» ճանաչում ստացավ, եւ այս խնդիրը նույնիսկ շահարկումների տեղիք տվեց:

Վերջերս եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի մոնիտորինգի հանձնաժողովի նիստին, երբ քննարկվում էր Հայաստանի ստանձնած պարտավորությունների եւ Ադրբեջանում ժողովրդավարական ինստիտուտների զարգացման ընթացքը, ադրբեջանական կողմն օգտագործեց «Ա1+»-ի հարցը: Մի երկրում, որտեղ խոսքի ազատությունն ընդամենը բարձրագոչ խոսք է, որը ոչ ազատ երկրների ցանկում է ընդգրկված, եվրոպական աստիճաններում բարձրացնում է այլ երկրներում փակված հեռուստաընկերության հարցը:

Իսկ ի՞նչ տեղի ունեցավ վերջին մրցույթի ժամանակ: 56-րդ կազմակերպով հեռարձակվելու իրավունք ստացավ «Երկիր մեդիան»:

Միանշանակ պետք է հաստատել մամուլում արտահայտված կարծիքն այն մասին, որ «Երկիր մեդիան» ՀՅԴ-ական կազմակերպության հեռուստատեսությունն է լինելու Հայաստանում: Փաստը ոչ միայն դրա հիմնադիրների եւ մասնակիցների անուններն են՝ «Հուսաբեր», «Ասպարեզ», «Հորիզոն», ռադիո «Այբ» եւ «Երկիր», այլեւ այն վճռականությունը, որով ՀՌԱՀ-ը, կարծես վերեւներից կախարդված, ընդունեց «Երկիր մեդիայի» համար նպաստավոր որոշումը:

Իրադարձություններից առաջ չընկնենք եւ հուսանք, որ նոր հեռուստաընկերությունը եթեր մտնելով դաշտն ավելի հետաքրքրական կդարձնի: Սա ցույց կտա ժամանակը: Սակայն արդեն իսկ պարզ է, որ եթերում հայտնվելու է իշխանությունների կողմից վերահսկելի եւս մի լրատվամիջոց, ինչպես նախորդ հեռուստատեսային մրցույթներում հաղթած ընկերությունները (թեեւ ինչպես ՀՅԴ-ն, «Երկիր մեդիան» եւս անկանխատեսելի կլինի): Երկրի իշխանությունները հստակ գիտակցում են լրատվամիջոցների, հատկապես հեռուստատեսության կարեւորությունը, եւ բացառված չէ, որ մեր երկրում էլ խոսքի ազատության մասին պնդումներն ընդամենը բարձրագոչ խոսքեր մնան:

Մ. Հ.

ՈԵՊԼԻԿ

Տիկին Թամարան օգնում է պարոն Աղվանին

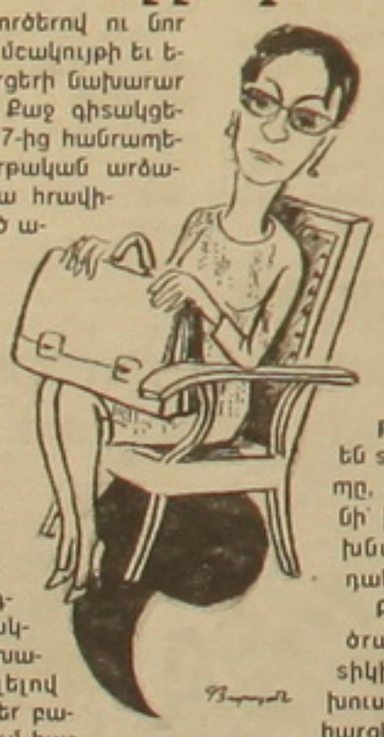

Նոր տարին նոր գործերով ու նոր խոստումներով սկսեց մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար Թամար Պողոսյանը: Քաջ գիտակցելով, որ դեկտեմբերի 27-ից հանրապետության բերքերը հերթական արձակուրդի են մեկնել, նա հրավիրեց այդման սպասված առաջին ասուլիսը: Իսկ թե ինչ խոստումներ տվեց եւ ինչ հաշվետվություն, այդպես էլ անորոշ մնաց գոնե տպագիր մամուլի համար: Միայն պարզ դարձավ, որ 2004 թ. հենց սկզբից հարգարժան նախարարն ավարտել էր արդեն մշակույթի նախարարության բոլոր ծրագրերն ու հարցերը եւ սկսել օգնել սոցպաշտպան նախարարությանը՝ այցելելով մանկատներ եւ նվերներ բաժանել պարզ չէ, թե ում հատկացրած գումարներով:

Տիկին Պողոսյանն իր առաջիկա ծրագրերում ներկայացնում է նոր բարեփոխումների փաթեթ, որտեղ սոցպաշտպան նախարարությունն ընդգրկված է մշակույթի, երիտասարդության հարցերի նախարարության կազմում, վարչության կարգավիճակով: Ասում են, թե այդ փաթեթին հավանություն են տվել անձամբ Չմեռ պապը, Չյունանուշը եւ մի քանի՝ իր ձեռքի տակ ունեցած խնամի-բարեկամ-խորհրդականներ:

Բարի Ամանոր եւ նոր ծրագրերի իրականացում տիկին Պողոսյանին, որը խուսափում է լրագրողների հարցերից:

Մ. Մ.

Նշանակումներ ըստ Կռալիցիոն ավեստարանի

Ինչպես տեղեկացանք կառավարության հասարակայնության հետ կապերի վարչության պետ Մերի Հարությունյանից, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի հունվարի 14-ի որոշումներով մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարի տեղակալի պաշտոններից ազատվել են **Կարեն Արիստակեսյանը** եւ **Ալիս Ադամյանը**: Վարչապետի մեկ այլ որոշմամբ Ալիս Ադամյանը նշանակվել է ՀՀ վարչապետի խորհրդական (մշակութային հարցերով): Մշակույթի եւ երիտասարդության նախարարի տեղակալներ են նշանակվել **Գագիկ Գյուրջյանը** եւ **Կարինե Խոդիկյանը**:

Անդրանիկ Մարգարյանի որոշմամբ ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ազգային փոքրամասնությունների եւ կրոնի հարցերի վարչության պետ է նշանակվել **Հրանուշ Խառատյանը**:

Ալիս Ադամյանը ծնվել է 1943 թ. Երեւանում, 1967 թ. ավարտել է Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիան՝ ջութակահարի մասնագիտությամբ: Մինչ նշանակումը եղել է ՀՀ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի փոխնախարար: ՀՀԿ անդամ է: Ունի երեք երեխա:

Գագիկ Գյուրջյանը ծնվել է 1948 թ. Աշտարակի շրջանի Ոսկեվազ գյուղում: 1972 թ. ավարտել է Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտը քաղաքաշինություն մասնագիտությամբ: ՀՀ ճարտարապետների միության անդամ է: Մինչ նշանակումը եղել է ՀՀ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարության պատմության եւ մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալության պետ: Անկուսակցական է: Ունի երկու երեխա:

Կարինե Խոդիկյանը ծնվել է 1957 թ. վրացական ՍՍՀ Ախալքալաք քաղաքում: 1980 թ. ավարտել է Երեւանի պետհամալսարանը՝ բանասերի մասնագիտությամբ: Մինչ նշանակումը դրամատուրգ, հրապարակախոս Կարինե Խոդիկյանը եղել է «Գրական թերթի» գլխավոր խմբագիրը: Անկուսակցական է: Ամուսնացած է:

Հրանուշ Խառատյանը ծնվել է 1952 թ.Ադրբեջանական ՍՍՀ Շամխորի շրջանի Զագիր գյուղում: 1975 թ. ավարտել է ԵՊՀ-ի պատմության ֆակուլտետը: Պատմական գիտությունների թեկնածու է: 1994-2000 թթ. եղել է ԵՊՀ-ի ազգագրության ամբիոնի վարիչ: Մինչ նշանակումը զբաղվել է գիտական հետազոտություններով՝ լինելով Ազգագրական հետազոտությունների հայկական կենտրոնի նախագահը: Անկուսակցական է: Ունի երկու երեխա:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱՆԿԱՐՅԱՆ

«Հայխնայբանկը» չի վաճառվել Ռուսաստանի արտաքին առեւտրի բանկին

Միխայիլ Բաղդասարովը հերքել է վերջերս շրջանառվող այդ լուրը

«Ազգի» թղթակից Լուսիկ Ղուկասյանը Մոսկվայում հանդիպել է այս օրերին այնտեղ գտնվող «Հայխնայբանկի» տնօրենների խորհրդի նախագահ, հայտնի գործարար Միխայիլ Բաղդասարովին, որը հստակ պարզաբանումներ է տվել վերջերս լայնորեն տարածված այն լուրի վերաբերյալ, թե «Հայխնայբանկի» արժեթղթերը վաճառվել են Ռուսաստանի արտաքին առեւտրի բանկին, որը երկրի ամենամեծ բանկերից է:

Թղթակցի գնահատմամբ, եթե այդ միտքի գործարք իրականացված լիներ, ապա Հայաստանի համար իրադարձային երեւույթ կլիներ, քանի որ հիշյալ բանկը հզոր է ֆինանսապես եւ բավականին կայուն է: Բանկի կապիտալը կազմում է մոտ 3 մլրդ դոլար, իր հզորությամբ գիջում է միայն «Ռուսխնայբանկին», իսկ ամենագլխավորը՝ բոլոր արժեթղթերը պատկանում են պետությանը:

Միխայիլ Բաղդասարովն, իհարկե, հաստատել է «Հայխնայբանկի» արժեթղթերը վաճառելու բանակցություններ վարելու լուրը, միաժամանակ ընդգծելով հայկական կողմի համար այդ գործարքի ոչ միայն շահեկան լինելը, այլեւ բանկային համակարգում արտահանման գործընկեր ձեռք բերելու հանգամանքը: Պրն Բաղդասարովը հայտնել է, որ այժմ բանակցություններ է վարում ավստրիական շատ խոշոր մի բանկի, ինչպես նաեւ ռուսական մեկ այլ հայտնի բանկի հետ: Նրա կարծիքով, դեռեւս վաղ է գործարքն անվանել ավարտված եւ խոսել դրա արժեքի մասին:

Այսպիսով, նա հերքել է գործարքի կնքման մասին տարածված տեղեկությունը, որին անդրադարձել էին նաեւ մոսկովյան թերթերը:

Ռ. Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս՝ 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊՍՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենյակ
/ հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայություն
/ հեռ. 582483
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թե մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնության, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

«ՀՀ ԱԳՆ-ն խոր մտահոգություն է արտահայտում այն փաստի կապակցությամբ, որ 2004 թ. հունվարի 13-ին Ստամբուլի օդանավակայանում ադրբեջանական իշխանությունների պահանջով եւ միջամտությամբ ՀՀ ՊՆ պատվիրակությանը թույլ չի տրվել մեկնել Բաքու՝ ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» «Համատեղ լավագույն ջանք-2004» զորավարժության նախնական պլանավորման կոնֆերանսին մասնակցելու համար», ասվում է Վարդան Օսկանյանի հայտարարությունում:

Ստամբուլ չվերթով հասել են Թուրֆիա այն հաշվարկով, որ նույն օրը Ստամբուլ-Բաքու չվերթով հասնեն Ադրբեջան: Հայ զինվորականները երկուշաբթի երեկոյան չեն հասցրել նստել Ստամբուլից Բաքու մեկնող ինքնաթիռը, քանի որ առայժմ անհասկանալի պատճառով երեւանից Ստամբուլ մեկնող օդանավը երկու ժամ ուշացումով է թռել:

Հայկական պատվիրակությունը Բաքու մեկնելու համար ընտրել էր Ստամբուլը, քանի որ, ինչպես նշեց ՀՀ ՊՆ մամուլի քարտուղար Սեյրան Շահսուվարյանը, «Ստամբուլն ընտրել ենք ժամանակային առումով, այդ պահին ամենահարմար ուղին էր»: Մինչդեռ Վարդան Օսկանյանն ասաց, որ «ՆԱՏՕ-ն է ցույց տվել Ստամբուլի ճանապարհը»:

«Չնայած Ադրբեջանի ցուցաբերած անընդունելի վարվելակերտին, Հայաստանը, մշտապես պատասխանելով գործընկերության շրջանակներում կառուցողական երկխոսություն ծավալելու սկզբունքը, հետագայում եւս շարունակելու է գործադրել ամեն ջանք տարածաշրջանային համագործակցության զարգացմանը նպաստելու համար», ասվում է Օսկանյանի հայտարարությունում:

Քաղվում կոնֆերանսը շարունակվում է, ճիշտ է, առանց հայկական կողմի մասնակցության: Նիստը նախագահող, Թուրֆիայի ներկայացուցիչ Օլջայ Ույարն իր ելույթում նշել է, որ կոնֆերանսը կնպաստի ՆԱՏՕ-ի գործընկեր պետությունների համագործակցությանը: Ադրբեջանի ներկայացուցիչ, գեներալ-մայոր Էյվազ Ջաֆարովն, ըստ Բաքվի «Էխո» թերթի, նշել է, որ «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագիրը բեղմնավոր հենք է ստեղծում անվտանգության ընդհանուր համակարգի եւ պետությունների երկխոսության համար»:

Զարմանալի է, որ նման կարգի հայտարարություններ են անում պետություններ, որոնք ամեն կերպ խոչընդոտում են ՆԱՏՕ-ի գործընկեր մեկ այլ պետության Հայաստանի պատվիրակության մասնակցությունը կոնֆերանսին:

«Հայաստանը, կարեւորելով «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների շնորհիվ տարածաշրջանային համագործակցությունը խթանելու ՆԱՏՕ-ի որդեգրած սկզբունքն ու ներուժը, հույս է հայտնում, որ

Հայ սպաները չհասան Բաքու

Պաշտոնական Երեւանը դատապարտում է Ադրբեջանի «արարքը»

«ՀՀ ԱԳՆ-ն դատապարտում է այս արարքը եւ գտնում է, որ տվյալ փաստն ամբողջապես հակասում է «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի ոգուն, տառին եւ տրամաբանությանը», ասվում է հայտարարությունում:

Բաքվի «Լիդեր» հեռուստաընկերությունը հաղորդում է, որ Ստամբուլի օդանավակայանում «հայ սպաներին թույլ չի տվել նստել Ստամբուլ-Բաքու չվերթով օդանավը, քանի որ նրանք չունեին վիզաներ»:

Պատասխանելով **«Ազգի»** հարցին, թե ինչու են հայ սպաները (պատվիրակության ղեկավար, գնդապետ Սուրադ Իսախանյան, փոխգնդապետ Ալբերտ Բաղդասյան, կապիտան Արմեն Մարտիրոսյան) Բաքու մեկնելու համար դիմել Թբիլիսիում Ադրբեջանի դեսպանություն՝ վիզա ստանալու համար, երբ ըստ Բիշքեկի 1992 թ. համաձայնագրի Հայաստանի քաղաքացիներին Ադրբեջան մեկնելու համար վիզա անհրաժեշտ չէ, արտգործնախարար Օսկանյանն ասաց. «Արել ենք այն քայլերը, որոնք ՆԱՏՕ-ի կողմից էին հուշվել»:

Հայ սպաներն ուրբաթ օրը չեն կարողացել վիզա ստանալ Թբիլիսիում Ադրբեջանի դեսպանությունից: Ադրբեջանցի դիվանագետները հայ սպաներին տեղյակ են պահել, որ դեսպանությունը շաբաթ եւ կիրակի օրերին չի աշխատում: Վերադառնալով Երեւան, հայ սպաները երկուշաբթի երեկոյան Երեւանում ժամանակավոր առումով, այդ պահին ամենահարմար ուղին էր»: Մինչդեռ Վարդան Օսկանյանն ասաց, որ «ՆԱՏՕ-ն է ցույց տվել Ստամբուլի ճանապարհը»:

«Չնայած Ադրբեջանի ցուցաբերած անընդունելի վարվելակերտին, Հայաստանը, մշտապես պատասխանելով գործընկերության շրջանակներում կառուցողական երկխոսություն ծավալելու սկզբունքը, հետագայում եւս շարունակելու է գործադրել ամեն ջանք տարածաշրջանային համագործակցության զարգացմանը նպաստելու համար», ասվում է Օսկանյանի հայտարարությունում:

Բաքվում կոնֆերանսը շարունակվում է, ճիշտ է, առանց հայկական կողմի մասնակցության: Նիստը նախագահող, Թուրֆիայի ներկայացուցիչ Օլջայ Ույարն իր ելույթում նշել է, որ կոնֆերանսը կնպաստի ՆԱՏՕ-ի գործընկեր պետությունների համագործակցությանը: Ադրբեջանի ներկայացուցիչ, գեներալ-մայոր Էյվազ Ջաֆարովն, ըստ Բաքվի «Էխո» թերթի, նշել է, որ «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագիրը բեղմնավոր հենք է ստեղծում անվտանգության ընդհանուր համակարգի եւ պետությունների երկխոսության համար»:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՇՏՈՒՄ. «2003 թ. հոկտեմբերին Հայաստան էր ժամանել ադրբեջանական պատվիրակություն, այս անգամ դրոշմակնիք չդրվեց նրանց անձնագրերում» նախադասությունը, որ տպագրվել է «Ազգի» երեկվա համարի «Ինչո՞ւ հայ զինվորականները ճիշտ ժամանակին չհասան Բաքու» հոդվածում կարդալ. «2003 թ. հոկտեմբերին Ադրբեջան էր մեկնել ՀՀ ԱԳՆ ներկայացուցիչը, այս անգամ նրա անձնագրում դրոշմակնիք չդրվեց»:

«Փողի վրա նստածները...» ձյուն մաքրող մեքենաների համար փող չունե՞ն

Սկիզբը էջ 1

Օրինակ, երբ աշխատանքից տուն էի գնում, Տիգրան Մեծի պողոտան երեկոյան ժամը 22:00-ի սահմաններում մաքրված չէր ձյունից: Նույն վիճակում էին նաեւ Խանջյան, Ալեք Մանուկյան, Չարենց, Մխիթար Հերացի փողոցները եւ այստեղ շարունակ: Իսկ թե ինչո՞ւ՝ փորձեցի ճշտել Կենտրոն համայնքի քաղաքապետի տեղակալ Գագիկ Գյանջումյանից, որն էլ շատ սարսափելի կերպով պատասխանեց. «Դե որ մի քիչ ուշ գնայիք, կտեսնեիք, որ ժամը 20:00-ից լրիվ մաքրված էին փողոցները ու նաեւ մաքրվում էին: Իսկ եթե դուք այդ հարցին մի քիչ տիրապետում եք, պիտի իմանայիք, որ եթե քաղաքում տրանսպորտը լրիվ աշխատում է, այդ ժամանակ ձյուն մաքրող մեխանիզմները չեն կարող լրիվ իրենց ֆունկցիաները կատարել: Երեկվա ամբողջ օրվա ընթացքում ձյունը մաքրվել է, իսկ հիմնականում գիշերն են փողոցները մաքրվել»: Իսկ երբ ես հարցրի, թե ծայրամասերում ապրողներն ինչպե՞ս պիտի տուն հասնեին, երբ չկար ոչ երթուղային, ոչ էլ տաքսի ծառայության ոչ մի մեքենա, միայն մեկ-մեկ մի քանի ջիպ ու «Նիվա» էին անցնում փողոցներով, որն Գյանջումյանը տարօրինակ պատասխան տվեց: Պարզվում է, եթե ձյունը գիշերը գար, ապա քաղաքապետարանն իր գործը կաներ, իսկ եթե ձյունը քաղաքապետարանի սանմաքրման ընկերությունների հետ չի համաձայնեցրել իր գալու մասին, ապա բնակչությունը պարտավոր է ոտքով տուն գնալ...

Նա միանգամայն պնդում էր, որ «երեկոյան ժամը 20:00-ի վիճակով փողոցները լրիվ մաքրված ու բացված են եղել, եւ կարող եք ճշտել նաեւ պետավտոտեսչությունից»: Իսկ մեր աչքով ու մեր մաշկով զգացած նրանց սարսուռը ոչ մի կերպ չէր համընկնում որն Գյանջումյանին, որ հենց քաղաքապետարանի քթի տակ Տերյան, Թումանյան, Սայաթ-Նովա խաչմերուկները հունվարի 14-ին ժամը 21:00-ի դրությամբ դեռ մաքրված չէին: Դրանք մաքրված չէին անգամ ժամը 24:00-ին, երբ «Ազգ»-ի գիշերային աշխատակիցները տուն էին վերադառնում: Իսկ քաղաքապետարանի տրամադրած տեղեկանքում նշվում է, որ «հունվարի 13-ին եւ 14-ին օրերային միջոցառումների շնորհիվ հնարավոր է եղել կարճ ժամկետում ապահովել մայրաքաղաքում տրանսպորտային միջոցների անխափան երթեւեկությունը»: Այստեղ պետք է չհամաձայնեմք նրանց հետ, քանի որ տրանսպորտային միջոցների երթեւեկություն ընդհանրապես չկար, ուստի անխափան լինել չէր կարող:

Քաղաքապետարանի կոմունալ վարչության պետի տեղակալ Վարդգես Եղիազարյանը տեղեկացրեց, որ 135 սանմաքրման տեխնիկա է աշխատում քաղաքում, եւ գրեթե մաքրվել են ճանապարհները: Չյան մաքրման աշխատանքներն իրականացվում են քաղային համայնքների ենթակայության տակ գտնվող եւ նրանց կողմից ֆինանսավորվող սանմաքրման մասնագիտացված 10 ընկերությունների կողմից, որոնք ապահովված են ձյուն մաքրող, աղ ցանող եւ հատուկ նշանակության այլ մեքենաներով: Ընկերություններում ներկա դրությամբ 3-4 անգամվա տեղումների համար պահեստավորված է անհրաժեշտ քանակությամբ աղ եւ ավազ:

Մնում է արտացավ վերաբերմունք, պատասխանատվության զգացում եւ մի փոքր էլ խղճի խայթ, այլ ոչ թե հորդոր ու սպախոսի պահվածք: Մենք էլ աչք ունենք, տեսնում ենք: Իսկ եթե դուք ձյան օրերին ակնոցներ եք կրում, խորհուրդ կտայինք հանել դրանք կամ էլ ձեր անձնական մեքենաները տրամադրել մի քանի ժամ ոտքով տուն գնացողներին:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱՆԱՐՅԱՆ

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՇԱՎԻՂ

Ջոն Օդուեյը մտադիր է պատասխանական այց կատարել Թուրֆիա

Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Օդուեյը մտադրություն է արտահայտել պատասխանական այց կատարելու Թուրֆիայում ԱՄՆ դեսպանատուն: «Ազգը» երեւանում ԱՄՆ դեսպանությունից տեղեկացավ, որ դեսպանը մտադրվել է, ըստ նախնական ծրագրի, Թուրֆիա մեկնել այս տարվա առաջին եռամսյակում: Վերջերս Օդուեյը պատասխանական այցով մեկնել էր մեկ այլ հարեւան հանրապետություն՝ Ադրբեջան: Ինչպես նշեցին ամերիկյան դեսպանությունից, նմանօրինակ այցերի ընթացքում դեսպանն իր ամերիկացի գործընկերների հետ քննարկում է տարածաշրջանային հարցեր: Երեկ, ի դեպ, Օդուեյն ավարտել է իր այցելությունն ԱՄՆ-ում եւ գալիք շաբաթ կվերադառնա Երեւան: Հունվարի 10-14-ը դեսպանը հանդիպել է ԱՄՆ միջինարեւելյան նահանգների ամերիկահայերի հետ՝ վերջիններիս ներկայացնելով ԱՄՆ կողմից Հայաստանում իրագործվող օգնության ծրագրերը: Դեսպանի երեւան վերադառնալուց հետո կնշվեն նրա Թուրֆիա հավանական պատասխանական այցի մանրամասները: Մյուս կողմից, Ստամբուլից «Ազգը» տեղեկացել է, որ Օդուեյը մտադրություն է արտահայտել Թուրֆիայում գտնվելու ընթացքում հանդիպել տեղի հայ աշխարհիկ եւ կրոնական առաջնորդների հետ:

Թբիլիսիում ԱՄՆ դեսպան Մայլսը չի գա Հայաստան, իսկ եթե գա՞

Երեկ Հայաստանի արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանին հարց ուղղվեց, թե իբր, ըստ տարածված տեղեկությունների, Վրաստանում ԱՄՆ դեսպան Ռիչարդ Մայլսը դիվանագիտական առաքելությունը կշարունակի Հայաստանում: Օսկանյանը պատասխանեց, թե նման տեղեկություններ չունի: Հիշեցնենք, որ դեսպան Մայլսը, ըստ Վրաստանի ՁԼՄ-ների եւ որոշ պետական, քաղաքական գործիչների պնդումների, կարեւոր դերակատարություն էր ունեցել Էդուարդ Շեւարդնաձեին իշխանությունից հեռացնելու գործում: Երեւանում ԱՄՆ դեսպանատնից «Ազգը» տեղեկացավ, որ Ջոն Օդուեյն իր դիվանագիտական առաքելությունը Հայաստանում դեռեւս կշարունակի մինչեւ 2004 թ. վերջը, իսկ Հայաստանում ԱՄՆ նոր դեսպան նշանակելու մասին Վաշինգտոնից որեւէ հայտարարություն չի եղել, չի նշվել որեւէ անուն:

«Հայաստանը մեկուսացված չէ»

Օսկանյանն ասաց, որ Հայաստանը մեկուսացված չէ, եւ ամերիկյան պատվիրակությունների այցերը հարեւան Ադրբեջան եւ Վրաստան չեն խոսում մեր երկրի մեկուսացվածության մասին, ինչը պնդում է ընդդիմությունը: Այսօր թե՛ Վրաստանում, թե՛ Ադրբեջանում կա որոշակի անորոշություն, այդ երկրներում երիտասարդ նախագահներ են, ասաց Օսկանյանը՝ ամերիկյան պատվիրակությունների այցերը հարեւան հանրապետություններ պայմանավորելով այդ հանգամանքով: **«Ազգի»** հարցին, թե ԱՄՆ պատասխանության քարտուղար Ռամսֆելդի ա՞յցն էլ պետք է դիտել այդ համատեքստում, Օսկանյանը պատասխանեց. «Անուններ չեմ տալիս»: Արտգործնախարարը նշեց հայ-ամերիկյան համագործակցության խորացման մի քանի օրինակներ, ինչպես նաեւ՝ «Տեսեք, թե ԱՄՆ-ն աշխարհում ամենամեծ դեսպանատունը որտեղ է կառուցում»:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԱՀՌԾ-ն չի վերացնի, բայց կկրճատի կոռուպցիան

Համոզված է Համաշխարհային բանկի Հայաստանի գրասենյակի տնօրեն Ռոջեր Ռոբինսոնը

Երեկ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ Ռոջեր Ռոբինսոնը ներկայացրեց Համաշխարհային բանկի Հայաստանի գրասենյակի այս տարվա ծրագրերը: Ըստ նրա՝ 2003 թվականին Համաշխարհային բանկը եւ Հայաստանի կառավարությունը բավականին ծավալուն աշխատանք են կատարել, եւ Հայաստանի անցյալ տարվա տնտեսական կատարողականը շատ լավ է եղել: «Դա, իհարկե, չի նշանակում, որ աղքատությունը արմատախիլ է արված, այն դեռ բավականին լուրջ խնդիր է, եւ առաջիկայում պետք է պայքարենք դրա դեմ», ասաց Ռ. Ռոբինսոնը: Կարեւորելով կառավարության կողմից Աշխատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի ընդունումը՝ նա նշեց, որ այս հանրային փաստաթուղթը հնարավորություն է տալու մեկ տարի անց պատկան մարմիններին դիմել եւ հարկանել, թե ինչ է արվել:

Այս տարի հունվար-հունիս ամիսներին ՀԲ տնօրենների խորհրդում կներկայացվեն մի շարք ծրագրեր, որոնց ընդհանուր արժեքը ծրագրային ցիկլի համար կկազմի 75 մլն ԱՄՆ դոլար, իսկ ծրագրերը կտեւեն 3-4 տարի: Դրանք են կրթական երկրորդ, առողջապահական երկրորդ, խմելու ջրի, պետական ոլորտի արդիականացման եւ կենսաթոշակների բարեփոխման եւ սոցիալական ապահովման ծրագրերը: Խմելու ջրի ծրագիրը, որ 20 մլն դոլար արժողություն ունի, նախատեսում է վերականգնել ողջ Հայաստանի ջրային ցանցը: Իսկ կենսաթոշակների բարեփոխման եւ սոցիալական ապահովման ծրագրով նախատեսված է օժանդակել կենսաթոշակների վարչարարությանը, անհատական քարտերի ներդրմանը:

Հունվարին սկսվում է բնակարանների եւ սեփական տների ջեռուցման փորձնական ծրագիրը, որի նպատակն է գտնել ջեռուցման ամենաէժան եւ շրջակա միջավայրի համար ամենաանվնաս տեխնիկական լուծումները:

Ընթացիկ տարում կշարունակվեն ՀԲ ծրագրային փաթեթի մնացած աշխատանքները: Ընթացիկ 14 ծրագրերի ընդհանուր արժեքը կազմում է մոտ 215 մլն դոլար, որից 110 մլն դոլարը դեռ պետք է վճարվի:

Ռոջեր Ռոբինսոնը հաջողված ծրագրերից առանձնացրեց կրթական առաջին ծրագիրը, Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի ծրագիրը՝ ուղղված ադքաս համայնքների վիճակի բարելավմանը:

Ինչ վերաբերում է ոչ շատ լավ հաջողված ծրագրերին, ապա դրանցից մեկը, ըստ Համաշխարհային բանկի, դատաիրավական համակարգի բարելավման ընթացիկ ծրագիրն է: «Դժգոհ ենք արդեն ավարտված՝ ձեռնարկությունների զարգացման ծրագրից: Սրա նպատակը վարկերը բանկերի միջոցով ձեռնարկություններին տրամադրելն էր, շատ ձեռնարկություններ վարկերը վերադարձրեցին, բայց եղան բանկեր, որ չկարողացան գոյատեւել», ասաց Հայաստանի գրասենյակի նախագահը:

Պրն Ռոբինսոնը գտնում է, որ վերջին 6 ամիսների ընթացքում ՀԲ-ի ներգրավվածությունը տարբեր ոլորտներում բավականին լարված է եղել, եւ այդ լարվածությունը կշարունակվի առաջիկա 6 ամիսների ընթացքում, այն նույնիսկ կլինի ավելին, քան ՀԲ-ի նախկին 10 տարիների աշխատանքային գործունեության ընթացքում:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Ազգային

Վերջերս Անթիլիասի աթոռը կորսնցուց երկու արժանաւոր միաբաններ յանձինս Գերշ. Տ. Մեսրոպ արք. Աշճեանի եւ Սահակ արք. Այվազեանի: Առաջինը՝ Նիւ Եորքի անթիլիասական թեմի երկարամեայ առաջնորդն էր, որ Հայաստանի անկախացումէն ետք իր ուժերն ամբողջութեամբ տրամադրեց Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնին, հայրենիքին ու մանաւանդ մեր մշակոյթին: Անոր վաղաժամ կորուստով սփիւռքն ու Հայաստանի մշակոյթը արի ու նուիրեալ ջահակիր մը կորսնցուցին:

Սահակ սրբազանի կեանքն ու գործունէութիւնը ինծի համար անձնաւոր կը մնայ առեղծուած մը. զինք մօտէն ճանչցած եմ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան տագնաւոր անմիջական նախօրեակին եւ ընթացքին, իբրեւ պատասխանատու ուսուցիչ-քահանայ ոստիկանութիւն քաշուեցաւ: Եւ այս բոլորը եղան հաւանութեամբն ու հովանաւորութեամբը Սահակ արք. Այվազեանին, նոյնիսկ եթէ ինք չէր ծրագրողը»: Սրբազանին հաւատն, թերեւս կարելի է մեղմացուցիչ դէպք յանցանացը գտնել վերջին նախադասութեան մէջ. «Նոյնիսկ եթէ ինք չէր ծրագրողը»:

Ժամանակի ընթացքին նման տեղեկութիւններ կարդալով յաճախ հարց տուած եմ, թէ Բեթհովէնի ու Բախի հոգեպարար երաժշտութեամբ թրթռացող հոգի մը ինչպէս կրնայ մաս կազմել նման արարքներու: Գուցէ այդ հարցումին պատասխանն ալ կարելի է գտնել այն պատմական փաստին մէջ, որ երբ նացիստները կը տանջէին հրեաները կեդրոնացման ճամբարներուն մէջ կամ կը հրկիզէին զանոնք գազի փուռերուն մէջ, միշտ Վագնէրի երաժշտութիւնը կը նուագէին: Ի դէպ, այդ էր պատճառը, որ Վագնէրի երաժշտութեան կատարումը, Իսրայէլի պաշտօնական սրահներուն մէջ արգիլուած էր մինչեւ վերջերս: Իսկապէս, դժուար է վերլուծել մարդկային բնութիւնը, մանաւանդ հոգին. «ո՞վ կարդալ սիրտը գիտէ» պիտի գոչէր Թէֆֆեան:

Այդ բոլոր դէպքերը այսօր պատմութեան կը պատկանին: Նման դէպքեր, գրեթէ ամէն գաղութէ ներս պատահեցան, եւ լաւ է, որ չյիշենք Անթիլիասի մայրավանքի զինեալ գրաւման տխուր պարագաները, իսկ Դամասկոսի թեմը միշտ ոսնձոտորագրութեամբ. («Էջմիածնական համայնք կայ Յունաստանի մէջ»): Արդարեւ այնտեղ յօդուածագիրը, Էջմիածնի հովանաւորութիւնը վայելող Փերեսթրիի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մասին գրելով կը նշէ. «Այս եկեղեցին ալ գերծ չմնաց հալածանքէ ու սկիզբները, տարին քանի մը անգամ, այս կամ այն զրպարտութեամբ փակուեցաւ իշխանութիւններու կողմէ: Ծայրայեղ աջակողմեան կառավարութիւններու ստեղծած նպաստաւոր պայմանները անթիլիասականներու կողմէ շահագործուեցան ամէն ձեւով: Էջմիածնասէր ու հայաստանասէր համայնքը տառապեցաւ, ֆիզիկապէս, հոգեպէս ու նիւթապէս: Մեծ տուժողներ եղան, իշխանութիւններուն մօտ որպէս համայնավար զրպարտուող ու ախտորուելու գութեան առարկայ դարձած է Զարեհ, Խորէն, Գարեգին Բ եւ նոյնիսկ Արամ Ա կաթողիկոսի օրերուն, մինչեւ անգամ մահափորձի ենթարկելով թեմական առաջնորդ Շաւարշ եպս. Գույումճեանը:

Յատկանշական է, որ հակառակ բոլոր պայքարներուն, Դամասկոսի թեմը միշտ պահեց իր օրինական ենթակայութիւնը Անթիլիասի աթոռին, նոյնիսկ եթէ իր հոգեւոր հաւատարմութիւնը ուղղեց Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնին:

Եկեղեցական բաժանման ամէնէն թէժ օրերուն Մայր աթոռը մերժեց որեւէ օրինական խախտում կատարել, օրինակ՝ գրաւելով Դամասկոս մը եւ կամ տուեալ պահի մը՝ Կիպրոսի թեմը:

Սակայն Անթիլիաս չցուցաբերեց միեւնոյն խոհականութիւնն ու օրինապահութիւնը եւ, ընդհանրապէս՝ Հայաստանի Պետական պատուիրակութեան ղեկավարութեամբ, Գարեգին Բ. Գալուստ Կիւլպենկեան հիմնադրամի ներկայացուցիչներ, Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Ռոբերտ Քոչարեան, Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին գործերու նախարար Վ. Օսկանեան, Հայաստանի Հանրապետութեան մշակոյթի նախարար Ս. Երիցեան, Մեծարգոյ Արմեն Համբարձումի, Հայաստանի Գիտութիւնների Ազգային Ակադեմիայի նախագահ Ակադեմիկոս Ս. Արեւշատեան, Մատենադարանի գիտխորհրդի նախագահ, փոխտնօրէն, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Վ. Գրիգորեանի կողմից Ձեզ ուղղված թիվ 02/63 առ 12.12.2003 թ. նամակի «գ» կետում անհարկի եւ կեղծ մեղադրանքներ են ներկայացվել պատմության ինստիտուտի եւ ԲՈՀ-ի 004 մասնագիտական խորհրդի գիտքարտուղար, տ.գ.դ. Կ. Խաչատրյանին՝ ուղղակի, իսկ նշված նիստի ընթացքում ընտրված հաշվիչ հանձնաժողովի մյուս երկու անդամներին (հանձնաժողովի նախագահ՝ ԵՊՀ-ի հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Մ. Կարապետյան եւ անդամ՝ ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի բաժնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Գ. Գեղամյան)՝ անուղղակիորեն: Նամակում նշված է, թէ իբր Կ. Խաչատրյանի «ընդգրկումը հաշվիչ հանձնաժողովի կազմի մեջ կասկածներ է հարուցում նաեւ էվեարկությունից հետո հրապարակված արդյունքների, մասնավորապես 3 անվավեր էվեների աննախադեպ փաստի վերաբերյալ»: Նախ, հարկ եմ համարում նշել, որ Կ. Խաչատրյանի պահվածքում որեւէ «ագրեսիվ վարքագիծ» մենք չենք նկատել, իսկ ինչ վերաբերում է նրա ընդգրկմանը հաշվիչ հանձնաժողովի կազմում, ապա, որպես խորհրդի գիտքարտուղար, նա ընդգրկվել է 004 խորհրդում 2003 թ.-ից մինչ օրս տեղի ունեցած բոլոր 9 հրապարակային պաշտպանությունների ժամանակ ընտրված հաշվիչ հանձնաժողովների կազմում՝ մասնագիտական խորհրդի միաձայն էվեարկությամբ եւ երբեւէ նրա դեմ կասկած անգամ չի արտահայտվել: 2003 թ. դեկտեմբերի 9-ի հայտնի պաշտպանության ընթացքում ընտրված հաշվիչ հանձնաժողովի կազմում նրա թեկնածությունը (ինչպես նաեւ Մ. Կարապետյանի) առաջարկվեց ակադեմիկոս Վ. Միքայելյանի կողմից, իսկ խորհուրդն էլ միաձայն պաշտպանեց:

Գաղտնի էվեարկության ժամանակ հաշվիչ հանձնաժողովն այպէրջորեն հետեւել է էվեարկության ընթացքին՝ թույլ չտալու որեւէ խախտման փորձ անգամ: Քվեարկությունից հետո էվեատուփում առկա բոլոր 18 էվեաթերթիկները մանրազնին ուսումնասիրվել են հանձնաժողովի 3 անդամների կողմից եւ հաշվվել, որի արդյունքում էլ կազմվել է համապատասխան արձանագրություն: Ի դեպ, «տարակուսանք» հարուցած 3 անվավեր (կամ ձեռնպահ) էվեաթերթիկներից 2-ի վրա որեւէ նշում չի եղել, իսկ 3-ղում սահմանված ձեւով ջնջված էին «համաձայն եմ» եւ «համաձայն չեմ» տողերը: Նշենք նաեւ, որ խորհրդում մինչ օրս տեղի ունեցած պաշտպանությունների ժամանակ անվավեր էվեաթերթիկներ պարբերաբար եղել են, բանզի խորհրդի անդամներից ոմանք պարզապես երբեմն չեն կարողացել կողմնորոշվել եւ մնացել են ձեռնպահ, ինչը նրանց իրավունքն է: Զարմանալի է, թե ինչու է դա հարուցել հարգելի Ս. Արեւշատյանի եւ Վ. Գրիգորյանի «տարակուսանքը»:

Մեծարգո Արմեն Համբարձումի, ելնելով վերոշարադրյալից հայտնում ենք, որ նշյալ նամակի «գ» կետում հաշվիչ հանձնաժողովի անդամ Կ. Խաչատրյանի նկատմամբ տեղ գտած մեղադրանքն անհիմն է: Խնդրում ենք Ձեզ, պաշտպանել մեզ նման կարգի կասկածանքներից: Պատրաստ ենք անհրաժեշտության դեպքում Ձեզ տրամադրել էվեարկությանն առնչվող բոլոր նյութերը:

Խորին հարգանքներով՝

Մ. Մ. Կարապետյան
ԵՊՀ-ի հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ, տ.գ.դ., պրոֆ.

Գ. Մ. Գեղամյան
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի բաժնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ, տ.գ.դ., պրոֆ.

Կ. Հ. Խաչատրյան
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի եւ 004 մասնագիտական խորհրդի գիտական քարտուղար, տ.գ.թ.

Պատեհութեան պատուհանը

ԵՐՈՒՍԼԱ ԱԶԱՏԵԱՆ

օրինակից ինծի Պէյրութի Վահան Թէֆֆեան վարժարանին մէջ, ուր կը պաշտօնավարէի իբրեւ ֆրանսերէն լեզուի ուսուցիչ, իսկ ինք՝ իբրեւ կրօնի ուսուցիչ: Այն ատեն դեռ աբեղայ կամ վարդապետ՝ ինքզինք ամբողջութեամբ նուիրած էր դասական երաժշտութեան ուսումնասիրութեան եւ ունկնդրութեան. իրեն կը պարտիմ դասական երաժշտութեան ունկնդրութեան ու ծանօթացման կարգ մը հաճելի պահեր, իր վանական խցիկին մէջ, ուր այն ատեն արդէն պատկառելի հաւաքածոյ մը ունէր երաժշտական եւ երաժշտագէտ հոգեւորականը: Մեր երաժշտական ունկնդրութենէն ետք ալ՝ գիս կառաջնորդէր միաբանութեան ճաշարանը ու սեղանակից կը ելլայի իրեն: Իր հեզ ու խոնարհ բնաւորութեան ծանօթ՝ կը ջանայի զինք հակաճառութեան մղել ըսելով. «Հայր Սուրբ, Բարեգործականը եւ մեր շրջանակը կերտեցին Անթիլիասը, բայց Դաշնակցութիւնը առօք-փառօք գրաւեց զայն, գոնէ փոխարէնը երբեմն համեղ ճաշ մը ալ բաժին կիյնայ ինծի...»: Ինք բարեհամբոյր կերպով կը ժպտէր, առանց հակադարձութեան:

Սակայն, երբ Յունաստանի թեմը գրաւուեցաւ Անթիլիասի կողմէ եւ իբրեւ առաջնորդ դրկուեցաւ Ա-թէնք, գոնէ մամուլին մէջ տարբեր պատկերով մը պարզուեցաւ ան. պատկեր մը, որուն հետ հաշտուելու դժուարութիւն ունեցած եմ միշտ: Այդ վկայութիւններէն մէկն ալ հրատարակուած էր «Նոր օր» շաբաթաթերթի Դեկտ. 20, 2003 թիւին մէջ, Երանուհի Դազարեանի պատերազմի ազատամարտիկ Հրանտ Թումասյանը խոսել է անտարբերությունն արմատախիլ անելու մասին եւ ներկայացրել Արամ Սարգսյանի որեւէ գիծում չհանդուրժելու վերաբերյալ նամակը:

Հավաքի ավարտին կազմվել է նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին ուղղելիք նամակը, որում ընդգծվել է երկու կետ.

1. Խորին ընդվզումով դեմ ենք հազարավոր հայ ազատամարտիկների արյամբ ազատագրված մեր հողերի փոխզիջմանը:

2. Խորին ընդվզումով դեմ ենք Մեղրու վրայով Ադրբեջանից Նախիջեւան ճանապարհ բացելուն:

Հանրապետության նախագահին հանձնելիք նամակը, որ վավերացվել է բոլոր ներկաների ստորագրություններով, ավարտվում է հետեւյալ տողերով. «Մենք հավատում ենք, որ կպահպանվի մեր հողերի ամբողջականությունը եւ որեւէ զիջում կամ փոխզիջում համարում ենք ազգային դավաճանություն»:

Դեսդոյք, ԱՄՆ

Գլենդելի հայերն էլ մտահոգված են ազատագրված հողերի ճակատագրով

«Մի խումբ մտահոգ հայեր» Գլենդելում շուտափույթ կազմակերպել են ժողովրդական-քաղաքական հավաք: Նպատակը Հայաստանի ազատագրված հողերի եւ Մեղրու միջանցքի փոխզիջման կապակցությամբ իրենց վերաբերմունքն արտահայտելն էր: Ըստ ՌԱԿ «Նոր օր» պաշտոնաթերթի, Գլենդելի «Ռոյալ պալաս» սրահում հավաքին մասնակցել են 600 հայեր, որոնք Հայաստանի Հանրապետության օրհներգը հոնկայտ լսելուց հետո տեղեկացվել են Լեռնային Ղարաբաղի եւ Մեղրու մասին ՀՀ Աժ դռնփակ նիստի արձանագրությանը: Այնուհետեւ ներկայացվել է Վազգեն Սարգսյանի զգուշացնող պատգամը Մեղրին ամեն գնով պահպանելու վերաբերյալ: Հաջորդել է վերապատվելի Պետրոս Հաճյանի՝ երիտասարդությանն ուղղված կոչն ապականյալ մթնոլորտից դուրս գալու եւ հայրենիքի տարածքային ամբողջականության համար պահպանելու մասին: Իսկ Մ. Նահանգներ բուժվելու մեկնած արցախյան

Նվիրատվություն Գլենդելի հայոց եկեղեցու Արեւմտյան թեմին

Լոսանջելեսցի բարերարներ Օնիկ եւ Արմենուհի Մեհրաբյանները մեկ տարի առաջ Գլենդելի հայոց եկեղեցու երիտասարդաց առաքելության կենտրոնի շենքն ու եկեղեցին տրամադրել են Արեւմտյան թեմին: Իսկ այս տարի 1.925.000 դոլար արժողությամբ եկեղեցական համալիրը Մեհրաբյան ընտանիքը նվիրաբերել է Արեւմտյան թեմի առաջնորդարանին: Հունվարի 4-ին կատարվել է եկեղեցու օծման արարողությունը: Արդեն երկրորդ տարին յուրաքանչյուր կիրակի եկեղեցում պատարագ է տրվում:

Պարգեւատրում բարերարության դիմաց

Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ն Գլենդելի հայոց եկեղեցու Արեւմտյան թեմին կես միլիոն դոլար նվիրաբերելու համար 2003 թ. նոյեմբերի 16-ին Ձեմ Գալայճյանին պարգեւատրել է Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ շքանշանով:

Նոր հաղորդաշար Գլենդելի թիվ 31 հեռուստաալիքով

Գլենդելի թիվ 31 հեռուստաալիքով շաբաթ օրերին ժամը 20-21-ը հեռարձակվում է «Հայ եկեղեցու պատգամը» խորագրով նոր հաղորդաշար: Այն ներառում է լուրեր Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնից, հանդիպումներ մտավորականների, ազգային գործիչների հետ, կրոնական, ազգային բնույթի զրույցներ, պատարագի եւ կրոնական նյութերի մեկնություններ: Հաղորդաշարի նախաձեռնողը Արեւմտյան թեմի առաջնորդ Հովնան արք. Տերտերյանն է, պատասխանատուն է Արսեն արք. Բերբերյանը, որը մշտապես հաստատվել է Մ. Նահանգներում:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՎ

ՀՀ ԿԳ բարշրագույն որակավորման հանձնաժողովի նախագահ Ա. Թոքչունյանին

Պատճենը՝ ՀՀ ԿԳ նախարար Ս. Երիցյանին

Մեծարգո Արմեն Համբարձումի

Սույնով տեղեկացնում ենք Ձեզ, որ Մաշտոցի անվան Մատենադարանի տնօրեն, ակադեմիկոս Ս. Արեւշատյանի եւ Մատենադարանի գիտխորհրդի նախագահ, փոխտնօրեն, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Վ. Գրիգորյանի կողմից Ձեզ ուղղված թիվ 02/63 առ 12.12.2003 թ. նամակի «գ» կետում անհարկի եւ կեղծ մեղադրանքներ են ներկայացվել պատմության ինստիտուտի եւ ԲՈՀ-ի 004 մասնագիտական խորհրդի գիտքարտուղար, տ.գ.դ. Կ. Խաչատրյանին՝ ուղղակի, իսկ նշված նիստի ընթացքում ընտրված հաշվիչ հանձնաժողովի մյուս երկու անդամներին (հանձնաժողովի նախագահ՝ ԵՊՀ-ի հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Մ. Կարապետյան եւ անդամ՝ ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի բաժնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ տ.գ.դ., պրոֆ. Գ. Գեղամյան)՝ անուղղակիորեն: Նամակում նշված է, թե իբր Կ. Խաչատրյանի «ընդգրկումը հաշվիչ հանձնաժողովի կազմի մեջ կասկածներ է հարուցում նաեւ էվեարկությունից հետո հրապարակված արդյունքների, մասնավորապես 3 անվավեր էվեների աննախադեպ փաստի վերաբերյալ»: Նախ, հարկ ենք համարում նշել, որ Կ. Խաչատրյանի պահվածքում որեւէ «ագրեսիվ վարքագիծ» մենք չենք նկատել, իսկ ինչ վերաբերում է նրա ընդգրկմանը հաշվիչ հանձնաժողովի կազմում, ապա, որպես խորհրդի գիտքարտուղար, նա ընդգրկվել է 004 խորհրդում 2003 թ.-ից մինչ օրս տեղի ունեցած բոլոր 9 հրապարակային պաշտպանությունների ժամանակ ընտրված հաշվիչ հանձնաժողովների կազմում՝ մասնագիտական խորհրդի միաձայն էվեարկությամբ եւ երբեւէ նրա դեմ կասկած անգամ չի արտահայտվել: 2003 թ. դեկտեմբերի 9-ի հայտնի պաշտպանության ընթացքում ընտրված հաշվիչ հանձնաժողովի կազմում նրա թեկնածությունը (ինչպես նաեւ Մ. Կարապետյանի) առաջարկվեց ակադեմիկոս Վ. Միքայելյանի կողմից, իսկ խորհուրդն էլ միաձայն պաշտպանեց:

Գաղտնի էվեարկության ժամանակ հաշվիչ հանձնաժողովն այպէրջորեն հետեւել է էվեարկության ընթացքին՝ թույլ չտալու որեւէ խախտման փորձ անգամ: Քվեարկությունից հետո էվեատուփում առկա բոլոր 18 էվեաթերթիկները մանրազնին ուսումնասիրվել են հանձնաժողովի 3 անդամների կողմից եւ հաշվվել, որի արդյունքում էլ կազմվել է համապատասխան արձանագրություն: Ի դեպ, «տարակուսանք» հարուցած 3 անվավեր (կամ ձեռնպահ) էվեաթերթիկներից 2-ի վրա որեւէ նշում չի եղել, իսկ 3-ղում սահմանված ձեւով ջնջված էին «համաձայն եմ» եւ «համաձայն չեմ» տողերը: Նշենք նաեւ, որ խորհրդում մինչ օրս տեղի ունեցած պաշտպանությունների ժամանակ անվավեր էվեաթերթիկներ պարբերաբար եղել են, բանզի խորհրդի անդամներից ոմանք պարզապես երբեմն չեն կարողացել կողմնորոշվել եւ մնացել են ձեռնպահ, ինչը նրանց իրավունքն է: Զարմանալի է, թե ինչու է դա հարուցել հարգելի Ս. Արեւշատյանի եւ Վ. Գրիգորյանի «տարակուսանքը»:

Մեծարգո Արմեն Համբարձումի, ելնելով վերոշարադրյալից հայտնում ենք, որ նշյալ նամակի «գ» կետում հաշվիչ հանձնաժողովի անդամ Կ. Խաչատրյանի նկատմամբ տեղ գտած մեղադրանքն անհիմն է: Խնդրում ենք Ձեզ, պաշտպանել մեզ նման կարգի կասկածանքներից: Պատրաստ ենք անհրաժեշտության դեպքում Ձեզ տրամադրել էվեարկությանն առնչվող բոլոր նյութերը:

Խորին հարգանքներով՝

Մ. Մ. Կարապետյան
ԵՊՀ-ի հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ, տ.գ.դ., պրոֆ.

Գ. Մ. Գեղամյան
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի բաժնի վարիչ, 004 մասնագիտական խորհրդի անդամ, տ.գ.դ., պրոֆ.

Կ. Հ. Խաչատրյան
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի եւ 004 մասնագիտական խորհրդի գիտական քարտուղար, տ.գ.թ.

Միջազգային

«Այս Դուման առաջին անգամ ռուսական է»

Թվում է Ռուսաստանի Պետդումայի ընտրությունների վերաբերյալ տեղական մամուլում ասվեց ամեն ինչ՝ արդյունքները քննարկվեցին ու վերլուծվեցին, արժանացան հավանության ու դատապարտման, արվեցին լավատեսական ու հոռետեսական կանխատեսումներ եւ այլն, եւ այլն: Եվ այդ աղմկոտ ու գերհագեցած լրատվական մթնոլորտում ամեն ինչ արվում էր մթագնելու մի տեսակետ, մի կարծիք, որը գուցեեւ տակավին աներկբա չէ, բայց եւ պետք չէ կույր ձեւանալ չնկատելու համար: «Այս Դուման առաջին անգամ ռուսական է»: Հետո պարզ կդառնա, թե այս արտահայտությունն ինչու եմ չակերտների մեջ առնում:

Մի անգամ ես երկար զրուցեցի Ռուսաստանի հեռախուզական մարմիններից մեկում աշխատող մեր մի հայրենակցի հետ: Այդ այն ժամանակներն էին, երբ երկրում անսանձ ահրուսնորհնություն էին անում ամեն տեսակ բերեզովսկիներն ու գուսինսկիները, երբ ռուսները սոսկ դիտորդի դերում նայում էին, թե ինչպես է թալանվում եւ անկում առրում իրենց հայրենիքը: Ահա եւ զրուցակիցս զարմանալի վստահությամբ հայտարարեց, որ դա ժամանակավոր երեւույթ է, որ Ռուսաստանի պատմության մեջ եղել են շատ ավելի մռայլ ժամանակաշրջաններ, բայց ամեն անգամ ռուսներն ուշքի են եկել ու պատմության անիվը շրջել իրենց կողմը:

Անցյալ դարում ռուսները, ցարիզմի տապալումից հետո, ի՞նչ ղեկավար ասես չունեցան՝ արնախում բռնապետից մինչեւ հիվանդ թուլամորթը, ընդսմին դրանց մեծ մասն էլ ռուս չէր ազգությամբ: Իսկ ահա վերջապես իշխանության գլուխ է եկել մի ռուս մարդ, որը զարմանալիորեն նորմալ գլուխ ունի, նորմալ ձեռ ու ոտ, նորմալ ընտանիք՝ կին ու երեխաներ, խոսում է ու արձագանքում նորմալ ձեւով, մտածում է պետության, քաղաքացիների մասին եւ այլն: Հենց միայն այս իրողությունը, եթե ուրիշ ոչինչ չասենք էլ, Պուտինի ռեյտինգը դարձնում է անհասանելի. մարդիկ կարոտ ունեին նման նորմալ ղեկավարի: Անշուշտ, այդ զանգվածի գերակշիռ մեծամասնությունը չի էլ պատկերացնում կամ ենթադրում, թե ինչ հսկայական դժվարություններ է հաղթահարում պետության գլուխը: Ու առավել եւս, որ նա այդ ֆոնի վրա գործում է գրեթե անթերի: Սա մասնավոր կարծիք չէ, այլ մեծ քաղաքականության մեջ թրծված շատ մասնագետների կարծիքը: Հիմա ձայներ են հնչում Պուտինի համար աղահովելու երրորդ ժամկետը: Եվ դա ճիշտ կլինի, քանզի առաջիկա չորս տարին շատ կարճ ժամկետ է բզկտված երկիրը խոր ճգնաժամից հանելու համար:

Սակայն վերադառնանք պաղամենտական ընտրությունների արդյունքներին: Սա, անտարակույս, Պուտինի հաղթանակն էր: Այուս կողմից, թերեւս առաջին անգամ հրեաները հրապարակայնորեն խոշոր պարտություն կրեցին: Ռուսաստանի օրենսդիր մարմնում հրեական կապիտալի երկու խոշորագույն լոբբիստները՝ «Յաբլոկոն» ու աջ ուժերը, անփառունակ տապալվեցին, չարժանանալով ընտրողների գոնե 5 տոկոսի համակրանքին: Իբր «Լիբերալ» կոչեցյալ գաղափարները ընտրողների շրջանում կնքեցին իրենց մահկանացուն: Եվ, ամենակարեւորը, Դումա մտան ռուս հայրենասիրական ուժեր, որոնց հրեաներն անմիջապես կնքեցին «նացիոնալ-սոցիալիստներ» անունով (ոմանք չխուսափեցին նույնիսկ «ֆաշիստական» պիտակից): Կարելի է երկար խոսել ու դատողություններ անել այս թեմայի շուրջ, բայց ես կգերադասեի ընթերցողների ուշադրությանը ներկայացնել բնավ էլ ոչ լիբերալ մամուլից քաղված մի մեջբերում, որը, չնայած իր որոշ գեղարվեստականությանը, արտահայտում է այն տեսակետը, ինչի մասին հիշատակվեց մեր նյութի սկզբում:

«Դումայում իրենց ինչպես էլ պահեն նախագահի հոնքերի հրամանով քվեարկող «Միասնական Ռուսաստանի» չինովնիկական սերբուկները, ինչպես էլ փետուրները փայլեցնի «ժիրինովսկու բազեն», որն իրականում «Պուտինի ճնճղուկն» է, ինչպես էլ քվեարկի որոշ ժամանակ «պատիվը» կորցրած «Պատիվ եւ հայրենիք» դաշինքը, այս Դուման առաջին անգամ ռուսական է: Բարեփոխումների անիվների տակ ընկած, «ազատական թույներով» թունավորված, ելցինյան դահիճների կողմից կիսամեռ արված ժողովուրդն արյունոտված ձեռքերով տապալեց ազատական տանջարարներին: Գոտեմարտելով առանց զենքի, խոցոտվելով գնդակներից, նա կոտրեց ազատական բշնամու կոկորդը: Այս պահից, ինչպես էլ զարգանա ռուսական դրաման, այն կլինի ռուսական, իսկ ազատականները «խնձորի պես» մեկընդմիշտ դուրս գլորվեցին ռուսական քաղաքականությունից:

Հարկ չկա պայծառատես լինել, որպեսզի տառապանքների ու ուխտադրժության, բուռ անմտության եւ ֆանֆարոնության խառնաափոթում հնարավոր լինի նկատել «ռուսական շրջադարձի» անխուսափելի, դանդաղ սկզբնավորումը, որն արդեն քանի-քանի անգամ տեղի է ունեցել հայրենական պատմության մեջ Ռուսաստան մոլորակի եւ արեւմուտքից թռած երկաթե ասուպի ահավոր բախումից հետո: Այդ ասուպն այրեց բարգավաճ կյանքը, փորեց վիթխարի խառնարան, տապալեց անտառներ, զանգակատներ եւ գործարանային ծխնելույզներ: Բայց Ռուսաստանը դիմացավ այդ տիեզերական հարվածին եւ սկսում է դանդաղորեն աշխուժանալ:

Այդպես է գործում ռուսական պատմության առեղծվածային տրամաբանությունը, որն իր համար ընտրել է խորհրդավոր, աստվածային վեկտորը, իրեն հակադրում է այլանդակ, չարիքի ու շահամոլության վրա հիմնված աշխարհին, ձգտում է կենցությունը հիմնել Լույսի, Սիրո, Գեղեցկության պատվիրանների վրա, իր մեջ կրում է հավերժական դրախտի երազանքը, դրանով հարուցելով աղտեղության մեջ խրված աշխարհի մերժումը: Այդ աշխարհը մեր դեմ կազմակերպում է արշավանքներ, պատճառում չարիքներ, ամեն դար հիմնահատակ կործանում է բերում: Բայց Ռուսաստանն անկասելիորեն վերստին հառնում է մոխիրներից, շարունակում է իր քրիստոնեական, հաղթական ուղին: Քանզի այդպես է կառուցված մեր հավատքը: Այդպես են հնչում մեր ռուսական երգերը: Այդպես են գրում Դոստոեւսկին եւ Պուշկինը: Այդպես է ժպտում Յուրի Գագարինը: Այդպիսին է մեր հրթիռների «թռիչքային ժամանակը»: Այդ ուղղությամբ են ձգվել Ուրալյան լեռնաշղթան եւ Վոլգան:

«Ռուսական հաղթանակի փիլիսոփայությունը» սովորեցնում է, որ բոլոր փորձություններից հետո Ռուսաստանը վերստին ոտքի կկանգնի իր ողջ վեհությամբ ու փայլով: Յուրաքանչյուր նոր դար, ինչպես եղել է հարյուր, երկու հարյուր, երեք հարյուր տարի առաջ, կկոչվի «Ռուսական դար»:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Ուզբեկստանում պատահած ավիավթարի պատճառը շասիի խափանումն է

Զոհերի մեջ է ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության ղեկավարը

Տաշքենդի մոտ երեքշաբթի օրը տեղի ունեցած օդանավային աղետի պատճառը շասիի խափանումն է: Այդ մասին երեկ մամլո ասուլիսում հայտարարել է Ուզբեկստանի գլխավոր դատախազ Ռաշիդովը: Նրա խոսքերով, շասիի անսարքության հետեւանքով «Յակ-40» օդանավը վայրէջք կատարելիս կորցրել է կառավարումը եւ օդանավակայանի տարածքում բախվել բետոնե պարսպին: Դրանից հետո օդանավը բոցավառվել է եւ ընկել Կարասու ջրանցքը:

Քաղիրովի տվյալները մեջբերելով Ինտերֆաքս գործակալությունը հաղորդում է, որ 1975 թ. հավաքված «Յակ-40»-ը մինչեւ աղետի պահը 37 հազար ժամ թռիչք է կատարել (այդ օդանավի երաշխիքային ռեսուրսը 38 հազար ժամ է): Վթարված «Յակ-40»-ը վերջին անգամ նորոգվել էր 1999 թ. Մինսկում:

Նյու Յորքում գտնվող ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանից ստացված տեղեկությունների համաձայն, զոհերի մեջ է Ուզբեկստանում ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության ղեկավար Ռիչարդ Քոնրոյը: «Ուզբեկական ավիաուղիների» օդանավը Թերմեզից թռչում էր Տաշքենդ:

Դատաբժշկական փորձագետները հայտարարել են, որ օդանավում եղած բոլոր մարդիկ ողջակիզվել են բոցավառման հետեւանքով: 37 զոհերից 5-ն անձնակազմի անդամներն են: Ներկայումս ճշգրտվում է զոհված ուղեւորների ցանկը: Ավելի վաղ հայտարարվել էր, թե աղետը տեղի է ունեցել մառախուղի պատճառով:

Ուզբեկստանում ստեղծվել է աղետի հանգամանքները քննող կառավարական հանձնաժողով՝ վարչապետ Շավքաթ Միրզիյաեւի գլխավորությամբ: Աղետի վայրում հայտնաբերվել է «սեւ արկղ», որն արդեն ուղարկված է վերծանման: Երկրի գլխավոր դատախազությունը քրեական գործ է հարուցել ըստ քրեական օրենսգրքի 260-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «ա» եւ «բ» կետերի, որոնք վերաբերում են փոխադրամիջոցների երթեւեկության ու շահագործման անվտանգության կանոնների խախտմանը:

ՀԱՍԱՐՈՍ

Իրաքում ձերբակալվել են նախկին փոխնախագահի ընտանիքի 4 անդամներ

Պատերազմի ծախսերը՝ արդեն 180 միլրդ դոլար

Ամերիկյան զորքերը երեկ առավոտյան Իրաքի Սամառա քաղաքում ձերբակալել են նախկին փոխնախագահ Իզզաթ Իբրահիմ ադ Դուրիի ընտանիքի 4 անդամների: Այդ մասին Բաղդադում լրագրողներին հայտնել է ԱՄՆ բանակի ներկայացուցիչը: Ամերիկացիները կասկածներ ունեն, թե ձերբակալվածները թաքցնում են նախկին փոխնախագահին: Վերջինս մեղադրվում է անգլո-ամերիկյան զորքերի վրա հարձակումների կազմակերպման մեջ:

Սադդամ Հուսեյնի ձերբակալությունից հետո Իզզաթ Իբրահիմ ադ Դուրին ստանձնել է Բաաս կուսակցության ղեկավարությունը՝ փաստորեն դառնալով իրաքցիների պարտիզանական շարժման առաջնորդը: Կուսակցության առաջադրանքով նա պարտավորվել է ուժեղացնել իրաքցիների դիմադրության շարժումը՝ «ընդհուպ զավթիչների արտաքսումն Իրաքից»: ՌԻԱ գործակալությունը մեջբերում է արաբական մամուլում տարածված այն հայտարարությունը, ըստ որի «Սադդամ Հուսեյնի ձերբակալման կապակցությամբ Իզզաթ Իբրահիմ ադ Դուրին ստանձնում է Բաաս կուսակցության եւ իրաքցիների պարտիզանական գործողությունների ղեկավարումը»:

Ինչ վերաբերում է Իրաքի պատերազմի վրա ծախսված գումարներին, Դեմոկրատական կուսակցությունից ԱՄՆ նախագահության թեկնածու, Եվրոպայում ՆԱՏՕ-ի զորքերի նախկին գլխավոր հրամանատար, պատճառաբան գեներալ Վեսլի Քլարկը Նյու Հեմփշիրի նահանգում լրագրողներին հայտարարել է, որ ամերիկացիներն Իրաքում մինչ օրս ծախսել են 180 միլրդ դոլար: Ընդսմին այնտեղ սպանվել են 480 եւ վիրավորվել 2,5 հազար ամերիկացիներ:

Քլարկը պահանջել է, որ Կոնգրեսը ծավալուն քննություն սկսի Իրաքի պատերազմի սանձազերծման պատճառների առթիվ: «Մենք չգիտենք, թե ինչն է եղել պատերազմի պատճառը», հայտարարել է նա:

Ինտերպոլը բացել է իր տեղեկատվական ցանցը

Ինտերպոլը միջազգային կազմակերպությունների անվտանգության ծառայություններին առաջարկել է օգտվել իր համաշխարհային ցանցից, որպեսզի հնարավոր լինի միմյանց եւ ոստիկանությանը նախազգուշացնել հնարավոր սպառնալիքների մասին: Ոդյթեր գործակալությունը նշում է, որ մեկնաբաններն Ինտերպոլի այդ քայլը համարում են այսպես կոչված «փոստային ահաբեկչության» դեմ ուղղված ծեռնարկում: Համաշխարհային ոստիկանական կազմակերպությունն առաջին անգամ է իր տեղեկատվական-հաղորդակցական համակարգը բացում ոչ միայն իրավապահների, այլեւ միջազգային կազմակերպությունների առջեւ: Այսուհետեւ Ինտերպոլի համակարգից կկարողանան օգտվել Կարմիր խաչը, ՄԱԿ-ը, Եվրամիությունը եւ այլ կազմակերպություններ:

Դրա շնորհիվ հնարավոր կդառնա շահագրգիռ կողմերին անմիջապես տեղեկացնել կասկածելի ծանրոցների, ահաբեկչությունների սպառնալիքների եւ այլ վտանգավոր երեւույթների մասին: Օրինակ, պայթուցիկով լի փաթեթ ստացած եվրոպատգամավորը կկարողանա դրա լուսանկարներն ու նկարագրությունն ուղարկել իր գործընկերներին եւ ոստիկանությանը: Սակայն Ինտերպոլի խորհրդապահական եւ հետախուզական տվյալներն առաջվա պես անմատչելի կմնան նրա համար:

Ինտերպոլի տեղեկատվական-հաղորդակցական ցանցում ընդգրկված են մասնակից 181 երկրների իրավապահ մարմինները:

Հաագայում 17-ամյա աշակերտը կրակել է ուսուցչի գլխին

Հաագայի (Հոլանդիա) միջնակարգ դպրոցներից մեկում 17-ամյա մի աշակերտ կարճափող հրացանից կրակել է կենսաբանության ուսուցչի գլխին՝ ծանր վիրավորելով նրան: Հոլանդական ՆՕՍ հեռուստաընկերության տվյալներով, միջադեպը տեղի է ունեցել երեքշաբթի օրը, դասամիջոցի ժամանակ, տասնյակ աշակերտների աչքերի առաջ:

Ուսուցչին ուղղաթիռով հասցրել են հիվանդանոց, որտեղ նա վիրահատվել է: Դեռահաս հանցագործի դասընկերները պնդում են, որ նա դժգոհ է եղել ուսուցչից, քանի որ վաս առաջադիմության պատճառով իրեն մի քանի օրով հեռացրել էին պարապմունքներից:

Կրակելուց հետո հանցագործը դիմել է փախուստի: ՌԻԱ գործակալության տվյալներով, նրա որոնումները շարունակվում են: Հոլանդիայի կրթության նախարար Մարիա վան դեր Հուվենը պատահածն անվանել է «ահավոր միջադեպ», որը չպետք է լուծվեր զենքով: Երկրի ուսուցիչների արհմիությունը խոր մտահոգություն է հայտնել աշակերտների բարոյական վիճակի առնչությամբ:

Անգլիայի կառավարությունում «անհետացել է» 4 միլրդ դոլար

Վերջին 5 տարում Անգլիայի կառավարության հաշիվներից «անհետացել է» ավելի քան 4 միլրդ դոլար, որն ստացվել էր նավթի վաճառքից: Այս հետեւությանն են հանգել «Հյուսն ռայթս ուոչ» իրավապաշտպան կազմակերպության փորձագետները, վերլուծելով Միջազգային արժութային հիմնադրամի (ՄԱՀ) հաշվետվությունը: BBC-ն նշում է, որ այդ գումարը համարժեք է խոշոր նավթարդյունահանող Անգոլայի տարեկան եկամտի 10 տոկոսին:

Իրավապաշտպանները պնդում են, որ փողերն անհետացել են կաշառակերության եւ վատ կառավարման հետեւանքով: Անցյալ տարի ՄԱՀ-ն արդեն քննել էր այն հաղորդումները, որ միայն 2001 թ. երկրում անհետ կորել է 900 հազար նավթադոլար:

Իրավապաշտպան կազմակերպության հաշվետվության մեջ նշվում է, որ 1997-2002 թթ. Անգոլայի կառավարությունը սոցիալական ծրագրերի վրա ծախսել է հենց այնքան գումար, որքան «կորել է»: Գրեթե երեսնամյա քաղաքացիական կռիվներից հետո երկրում կան 900 հազար գաղթական եւ 3,7 մլն սովյալ:

Կազմակերպությունը կոչ է անում այսուհետեւ էլ օգնություն ցույց տալ Անգոլայի կառավարությանը՝ միջազգային ընկերության կողմից ազգային բյուջեի վերահսկման պայմանով:

Պ. Բ.

Մշակույթ

«Սիփան-Կոմիտաս» կուտայ երաժշտական նոր վայելք մը

Տաղանդաւոր երգահան-խմբավար Կարպիս Ափրիկեանի CD-ն Անոյշ Մայիլեան եւ Արման Սրապեան կը սատարեն անոր յաջողութեան

Ժամանակէ մը ի վեր Կարպիս Ափրիկեան այսման փայլով եւ ուժգնութեամբ չէր լուսաւորած հայկական երաժշտական բնագաւառը, որեան իր այս նոր ծայնագրուած CD-ով:

Արդարեւ միակն է ան մեր խմբավարներէն, որ այսման երկար ժամանակաշրջան գլուխն է Փարիզի նոյն սիրողական «Սիփան-Կոմիտաս» երգչախումբին, որ հասած է արհեստավարժ որակի հնչողականութեան, ստեղծելով կուռ, նրբաճաշակ գեղարուեստական արտայայտչականութիւն մը: Սա արդէն ինքնին բացառիկ աղացոյցն է Ափրիկեանի մակարդակին եւ կազմակերպչական կարողակով, փոխելով իր ասուածասուր ծայնին երանգը, հասնելով տրամաթիկ-լիրիկական հզօր ծայնի մը:

Անոյշ Մայիլեան կերգէ արտացոլացնելով Ափրիկեանի Կոմիտասին նուիրած «Ողբ» մեղեդիին զգայնութիւնը: Ան՝ ոչ միայն արուեստագէտին նուրբ եւ վարպետօրէն մշակած գործը լաւագոյնս կը մեկնաբանէ, այլ նաեւ հիանալի աղրումով մեզի հաղորդակից կը դարձնէ, առանց ծայնային աւելորդ թրթռացումի, յօրինողին հոգիին դաշնութիւնը, ստեղծելով յուզումի անզսպելի պոռթկում մը:

Մայիլեան արժեքաւորեց Ափրիկեանի գործերուն երաժշտական տարողութիւնը, եւ իր կարգին Ափրիկեանի գործը հասցուցեց Մայիլեանի տաղանդը:

CD-ի ունկնդրութիւնը կը սկսի «Նանօր»-ով, մեներգիչի, երգչախումբի եւ նուագախումբի ընկերակցութեամբ եւ կը տեւէ 22 րոպէ:

Բարսեղ Կանաչեանի «Նանօր» ծայնագրուած է բազմաթիւ երգչախումբերու մեկնաբանութեամբ՝ Հայաստանէն արտասահման: Բայց այս արձանագրութիւնը՝ իր եզակի հարուստ ոճի տարողութեամբ ի յայտ կուգայ մանաւանդ լսողական եւ պատկերաւոր հեռեւեալ մանրամասնութիւններով: Նախ եւ առաջ սիմֆոնիկ նուագախումբին մասնակցութիւնը, որ կուտայ բարձր դասական երաժշտութեան տարածք (dimention):

Ափրիկեան նախաբան-ներածութիւն մը յօրինած է փառահեղ նուագախմբագրութիւնով, գործածելով «Նանօրի» հիմնանիւթ թեման՝ Սուրբ Կարապետի գովք:

Նուագախումբի մնացեալ ընկերակցութիւնը գրուած է յաւելեալ ճոխացած թեմայով, մասնաւորաբար ուխտագնացութեան երկրորդ օրը ներկայացնող տեսարաններուն մէջ: «Չանկլին» վերածած է ֆիւկի՝ երկին հիմնական միտքը արտայայտող նիւթով, որ ինքն իր մէջ վերածուած է հոյակապ ստեղծագործութեան մը, օգտագործելով միմիայն երաժշտական հիւսուածքին գլխաւոր նախադասութիւնը:

«Փոքր շարք հարսանեկան»-ը կազմուած է հետեւեալ սիւնագլուխներէ. ա) պարարող, նաւերգ, բ) գովք, գ) օրհներգ, դ) սեզօ, խրախճանք: Այս փունջը մատուցուած է եռեակով, մեներգ Անոյշ Մայիլեան, թաւջութակ Ռեմոն Մայար եւ տաղահար զգայուն արուեստագիտուհի Իրիս Թորոսեան:

Այս չորս գոհարները մեր մեներգներու երգացանկին լաւագոյն էջերէն պէտք է նկատել: Ունկնդիրը ոչ մէկ ակնթարթ պիտի փափագի ընդհատել լսելու հաճոյքը:

Այս «Փոքր շարք հարսանեկան»-ի երգչախմբային տարբերակը, որ անվարան նոյնքան փայլուն է եռեակին նման, հիանալի բազմաձայնային բարդ գործ մը կարելի է համարել:

«Գովքը» իր հարց ու պատասխանով, ցայտուն պոռթկումներով, մակընթացային եւ տեղատուական յառաջխաղացումներով՝ հրապուրիչ, անհասանելի մթնոլորտ մը կը ստեղծէ:

«Օրհներգը» հեղինակին ամէնէն ախորժելուր գործերէն մէկն է, պերճ բնոյթով, յուզականութեամբ, ոչ միայն հիմնուելով Անոյշ Մայիլեանի նուրբ թախիծով աղլցուն աղերսային ծայնի վսեմութեան վրայ, այլեւ ստեղծագործական արժէքին, երանգներու հարուստ հիւսուածքին, զարդարուն ծոխ մոտիւլասիոններուն համար, մանաւանդ երգչախումբին շաս յաջող մեկնաբանութեան:

Իսկ «Խրախճանք»ը՝ խանդավառութիւն ստեղծող պարերգը, դժուար կառոյթով, ջղուտ եւ կեանքոտ, կրնայ առանձնայատուկ տեղ մը գրաւել հայ երգչախմբային ոլորտէն ներս:

Յովհաննէս Թումանեանի բառերով ստեղծուած «Սութն էր երկինքը» խմբերգը, զմայլելի ներշնչումով գրուած ստեղծագործութիւն մըն է:

Եւ վերջին գործը՝ «Չըլլար, չըլլար» երգչախումբի, մենակատարի եւ նուագախումբի համար է: Երգիծական, բայց լուրջ, զուարճալի եւ եռանդոտ երկխօսութիւնը Անոյշ Մայիլեանի վայելչագեղ խորամանկութեամբ եւ Արման Սրապեանի միջեւ՝ դերասանական ծայնային եւ շեշտային արտայայտչական աղրումներ կը պարգեւէ:

Հոս՝ Կարպիս Ափրիկեան ի գործ դրած է իր ֆոնթրըփուանի կարողութիւնը: Սոյն ստեղծագործութիւնը հիմնուած է երկու հակադրական թեմաներու վրայ. տղաը՝ ռիթմիկ, կոռութային, իսկ աղջիկները՝ մեղեդային: Ապա դիրքերը կը փոխուին եւ երկու թեմաները ժիւքթափոգիսիոն ծեւաւորումով՝ կուգան ստեղծել բարդ ու փարթամ երաժշտական կառոյց մը:

CD-ին կից գրքոյկը ծոխ է՝ իր հայերէն, ֆրանսերէն եւ անգլերէն բացատրութիւններով: Պէտք է ընդգծել, թէ յաջող է նաեւ ծայնագրութիւնը, ճշգրիտ, ծայնային անբիծ ու անաղարտ մատրութեամբ եւ որ ցայտուն կերպով ի յայտ կը բերէ բոլոր մասնակիցներուն կատարողական մակարդակը:

Պէտք չէ մոռնալ հայ երգի ու երաժշտութեան տարածման հզօր ջատագով «Սիփան-Կոմիտաս» երգչախումբը: Իսկապէս, երբ կունկնդրենք Սերգօն, «Խրախճանքը» կամ «Չըլլար, չըլլար»-ը, 80-ամեայ «Սիփան-Կոմիտասը» մեզի կը թուի տակաւին առոյգ երիտասարդ մը:

Եւ վերջապէս, անվարան խոստովանինք, թէ այս CD-ն կը հանդիսանայ հայ դասական երաժշտութեան բարձրորակ արտայայտութիւնը եւ անուանի երգահան-խմբավար Կարպիս Ափրիկեանը կը դասէ հայ լաւագոյն երաժիշտներու շարքին: Անկասկած, սոյն CD-ն արժանի է հետաքրքրելու եւ հարստացնելու դժուարահաճ երաժշտասէրներու ծայնադարանը:

ԼԵՎՈՆ ՄՈՒՐԾԵԱՆ
Փարիզ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Երուխանի աշխարհը՝ հեղու ու մոտ

Գյումրու «Դպիր» հրատարակչությունը ամիսներ առաջ ընթերցողի սեղանին է դրել բանասիրության դոկտոր, Ս. Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի հայ գրականության ամբիոնի վարիչ Հայկազ Հակոբջանյանի «Երուխան (կյանքը եւ գործը)» մենագրությունը, որը, թվում է, զուտ մասնագիտականից բացի կարեւոր է մեկ այլ առումով եւս: Դա ընթերցողի մտապատկերում հերթական եւ անհրաժեշտ հոգեղեն վերարթնացումն է կորուսյալ երկրի՝ իր երբեմնի բաբախուն կյանքով, որի դառն ողբերգությունը սեփական կյանքով ու ճակատագրով տեսած նշանավոր մտավորական-անհատներից մեկի մասին է այս գիրքը:

Երուխանի (Երվանդ Սրմաքեշխանյան, 1870-1915) գրական ժառանգությունը մինչ այս առանձին մենագրության նյութ չի դարձել: Գրողի ստեղծագործական աշխարհի «անոնակոխ արահետներից» առավել կարեւորներին փոքրածավալ ուսումնասիրություններով անդրադարձել են գրականության պատմաբաններ Հ. Օշականը, Հ. Ճ. Սիրունին, Հ. Մարգարյանը, Ա. Հովհաննիսյանը, Ստ. Թուխյանը, եղ. Պետրոսյանը: «Մեր ուսումնասիրությունը,- գրում է Հ. Հակոբջանյանը,- այդ գործի շարունակության մի համեստ փորձ է, որը տակավին հեռու է սպառիչ եւ ամբողջական լինելու հավակնությունից»: Գրքի առաջին գլխում, որը նվիրված է Երուխանի կյանքին ու գրական-հասարակական գործունեությանը, ի դեմս անգուգական նորավիպագրի, հայ իրապաշտական արձակի երեւելի դեմքերից մեկի ներկայանում է նաեւ անվանի հրապարակախոսը, «կորովի եւ ժողովրդական խմբագրատեսը» (Տիգրան Արփիարյան), մանկավարժը եւ թարգմանիչը: Պոլսական միջավայրի ծնունդ մտավորական գործչի գրական-հասարակական էության, աշխարհայացքի, համակրությունների ձեւավորման մեջ մեծ դեր են կատարել «Արեւելք» օրաթերթը («Ինձի համար «Արեւելքը» դպրոց մը եղավ»,- հիշում է գրողը), «Հայրենիք», «Մասիսը» եւ այլ պարբերականներ, որոնք այստեղ ազգային գրական ու մտավոր կյանքի կազմակերպման յուրատեսակ կենտրոններ էին: Այդ դարի 80-90-ականների իր շաս սերնդակից գրագետների նման, որոնց հետ նա էլ ի վերջո պիտի համալրեր սեւ եղեռնի անշիրիմ նահատակների մեծ փաղանգը, Երուխանը մինչ այդ վերապրել է 1895-96 թվականների համիդյան սարսափները, տասներկու տարվա հարկադրյալ տարագրությունն ու 1908-ի երիտթուրքական հեղաշրջումից հետո վերադարձի հուսալից շրջանը, միշտ ծառայելով ազգային-հոգեւոր համախմբմանը, ընդհատված գրական շարժման բորբոքմանը, վերադարձից հետո՝ սկսված ազգային զարթոնքի ծավալմանը:

1905 թվականին, գտնվելով Ալեքսանդրիայում, նա պատմության փորձը վկայակոչելով գրում է. «Այն ազգերը միայն իրավունք ունին ապրելու, որոնք ընդդիմամարտության, տոկունության եւ զարգացման սխանչելի հատկությունները հզորապես հանդես կբերեն»: Հասարակության առողջացման, ազգի արթնացման, նրա գեղագիտական ճաշակը կրթելու կարեւորագույն միջոց Երուխանը համարում էր բառոնն ու գրականությունը: Մեսրոպյան գրերի գյուտի 1500-ամյակի տոնակատարության առիթով, 1913 թվականին Խարբերդում ունեցած խորհրդաս ելույթում նա ասում է. «Առանց այդ տառերու գյուտին եւ առանց այդ գրականության, այս ցեղը շատունց թաղված էր գերեզմանին լռության մեջ Տառն ապրեցուց զմեզ: եւ գրականությունը կապրեցնե: Մեր բնաժիները հափշտակեցին մեր հարստությունները, խանդեցին մեր տունն ու տեղը, մոխրի վրա նստեցուցին զմեզ,- բայց մազի չափ չկրցան վնասել մտքին, մեր այն սրբազան մասունքին, զոր ցեղին հանճարն արտադրած էր»:

Երուխանի գեղարվեստական ժառանգությունը՝ նրա նորավեպերն ու «Ամիրային աղջիկը» վեպը, որոնց նվիրված է Հակոբջանյանի ուսումնասիրության հիմնական մասը, գրականագետը վերլուծում է ժամանակի հասարակական ու գրական գործընթացների համապատկերում: Արեւմտահայ ուսումնականների (Արփ. Արփիարյան, Լ. Բաշալյան, Հրանդ, Տ. Կամսարական, Գր. Զոհրաբ) կրտսեր գրչակիցը, գրում է մենագրության հեղինակը, ստեղծագործաբար յուրացրեց ու զարգացրեց իրապաշտական գրականության լավագույն ավանդույթները՝ վեպն ու նորավեպը բարձրացնելով զարգացման նոր աստիճանի: Գրող-նորավիպագրի գեղագիտական թերեւս ամենակարեւոր սկզբունքը, Հակոբջանյանի արտահայտությամբ, կյանքի փակ դռները անաղմուկ բացելն է, հասարակության ամենահետին խորքերը մտնելը, դիտելը, անշուշտ, խարխուլ տնակներում բվաւոր գոյություն քարշ տվող մարդկանց հոգեբանության նրբին ծալքերում մարդկային արժեքներ, գեղեցկություն, կյանքի սեր, մարդկային անեղծ զգացմունքներ հայտնաբերելը: Գրքում մեր առջեւ բացվում է խնամարհ դասերից ընտրված նրա հերոսների աշխարհը, որոնց Երուխանը նախադասություն է տալիս հասարակության տարբեր շերտերը ներկայացնելիս: Կյանքից օտարված, ծանր հոգնությունով իրենց հացը վաստակող այդ մարդիկ, որ ձկնորս են կամ ջրկիր, նավավար, լվացարարուհի, մանրավաճառ, արհեստավոր ու բեռնակիր, իրենց գեղեցիկ երազների, սիրո ու երջանկության բնական ձգտումների ճանապարհին հաճախ կործանվում են՝ հասարակության անարդար կառույցի, հոգու այն ճգնաժամի պատճառով, «որ բարոյական ճշմարտությունն անգոր է սոցիալական ճշմարտության հանդեպ»... Շեշտադումներ, որոնք, թվում է, խորք չեն նաեւ մեր այսօրվա իրականությանը:

Մենագրության մեջ առանձին գլխով ներկայացվում են հայ հասարակական կյանքի գլխավոր խոցերից մեկի՝ պանդխտության թեմայով նորավեպերը: Բավական մանրակրկիտ վերլուծվում է «Ամիրային աղջիկը» վեպը, նրա կերպարաւարը, որը Երուխանի կողմից հասարակության սոցիալական կառուցվածքի ճնշության շարունակությունն է, բուրժուական վերնախավերի արատների, բարոյազրկության անխնա մերկացում ու ճնշադատություն:

ԳԵՎՈՐԳ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
Գյումրի

ԹԱՂՐԱՆԿԱՐՈՒ ԱՇՔԵՐՈՎ

Կոռուպցիա

ՀԱՄԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՅՔԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՉԱՐԻՔԻ ԴԵՄ

Կոռուպցիայի դեմ պայքարի առանցքային դրույթներն է պարզաբանում ՀՀ նախագահի խորհրդական Բագրատ Եսայանը:

- Պարոն Եսայան, հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրի ընդունումը երկար սպասված դրական փաստ է: Ձեր գնահատմամբ, որքանո՞վ են արդյունավետ կոռուպցիայի կանխարգելմանն ուղղված քայլերը:

- Կոռուպցիայի կանխարգելմանն ուղղված քայլերը բնավ չեն սկսվել ռազմավարության ընդունումից հետո, կամ դրանով չեն պայմանավորված եղել: Կառավարության վերջին տարիների ամբողջ գործունեության ընթացքում թե օրենսդրական նախաձեռնությունների, թե տարբեր ոլորտների կանոնակարգման ընթացքում կոռուպցիայի կանխարգելմանն ուղղված քայլերը միշտ էլ եղել են առաջնային: Պետք է ասել, որ վերջին շրջանում այդ գործընթացը շարունակական բնույթ է ունեցել տարբեր ոլորտների կարգավորման առումով: Այլ հարց է, թե Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրի ընդունումից հետո այս քայլերը ավելի համակարգված եւ նպատակաուղղված կդառնան: Կա հստակ միջոցառումների ժամանակացույց ծրագրում ամրագրված է, ե՞րբ եւ ինչպիսի՞ օրենսդրական փաստաթղթեր պետք է ընդունվեն: Այնպես որ, գործը վաղուց է սկսվել: Ուղղակի Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրի ընդունումը նշանավորում է նոր փուլի մեկնարկ: եվ այս փուլից սկսվում է ավելի համակարգված պայքար կոռուպցիայի կանխարգելման եւ սահմանափակման ուղղությամբ:

- Հանրապետության ո՞ր ոլորտներում են այժմ կոռուպցիայի միտումները ցայտուն արտահայտված: Ի՞նչ կարող եք ասել դրանց պատճառների մասին:

- Իմ հրապարակային ելույթներում արդեն մի քանի անգամ նշել եմ, որ մենք խնդիր չունենք բացահայտելու, թե որ ոլորտներն են ավելի կամ պակաս կոռումպացված: Մեր խնդիրն այլ է՝ ուսումնասիրել տարբեր ոլորտներում կոռուպցիայի դրսեւորման ձեւերը, դրանց կանխարգելմանն ուղղված հստակ, առաջարկներ մշակել եւ այդ առաջարկները ներկայացնել ՀՀ նախագահին: Ասեմ, որ կրթության եւ առողջապահության ոլորտներում այդ ուսումնասիրություններն արդեն որոշակի փուլ անցել են, եւ մենք պատրաստ ենք ներկայացնել հանրությանը մեր առաջին առաջարկները: Բարեբախտաբար, այս ոլորտներում կոռուպցիոն միտումները շատ ցայտուն չեն, եւ դաշտը համեմատաբար փոքր է, սակայն իր կարեւորությամբ այդ դաշտը չի գիջում բոլոր մնացած ոլորտներին: այստեղ գործունեություն մեր ժողովրդի առօրյա կյանքի հոգեւոր եւ ֆիզիկական առողջության հիմնախնդիրների հետ: Հուսով եմ, որ այս ուղղությամբ որոշակի արդյունքներ զգալի կլինեն արդեն առաջիկա ամիսներին: Ինչ վերաբերում է ոլորտների օրենսդրական եւ ենթաօրենսդրական կանոնակարգմանը, արդեն հստակվել ռուշվոնի առաջարկներ արդեն մշակվել են: Կջանանք, որպեսզի այդ ուղղությամբ ասուլիսաբար նոր դրական տեղաշարժեր գրանցվեն:

- Հայտնի է, որ շատ ավելի արդյունավետ եւ ավելի հեշտ է հիվանդությունը կանխել, քան պայքարել դրա հետեւանքների դեմ: Այդ առումով, ինչպե՞ս է կոռուպցիայի վիճակը Հայաստանում:

- Լիովին համաձայն եմ՝ ավելի հեշտ է մշակել կանխարգելիչ, քան պատժիչ միջոցառումներ, եւ դա ավելի արդյունավետ է լինում: Ինչ վերաբերում է Ծրագրում ամրագրված միջոցառումներին, արդեն իմ պարտականությունների մեջ է մտնում օրենսդրական դաշտի կարգավորման բնագավառում համապատասխան կոռուպցիոն «սողանցքների» բացահայտումն ու դրանց վերացումը: Այնպես որ ՀՀ նախագահի խորհրդականն ու իր գրասենյակն այդ ուղղությամբ հստակ պարտականություններ ունեն:

Անշուշտ, կոռուպցիան կանխարգելելու հիմնահարցում մեծ է նաեւ հասարակության դերը: Քաղաքացիական հասարակությունը պետք է գիտակցի իր պատասխանատվությունը իշխանությունների կողմից գրվող եւ ընդունվող օրենքների հստակ կիրառման առումով: Ցավոք, մեզ մոտ խորհրդային ժամանակաշրջանում լիարժեք քաղաքացիական հասարակություն այդպես էլ չձեւավորվեց: Եղել է կառավարման առումով ծրագրված հասարակություն, եւ օրենքների կատարման վերահսկողության համար պատասխանատու էին միայն իշխանության մարմինները, հասարակությունն անմասն էր: Այսօր մենք նման պրոբլեմ ունենք: Պիտի փորձենք հասարակությանն ամբողջությամբ ներգրավել կոռուպցիայի դեմ ծավալվող պայքարում: Պետք է զարգացնել քաղաքացիական հասարակության ձեւավորվող տարրերը, հասարակությանը տալ գործունեության համար ավելի լայն դաշտ ու շրջանակներ:

Անհրաժեշտ է ձեւավորել մեխանիզմներ, որոնց միջոցով մեր հասարակությունը վերահսկի օրենքների կատարումը պետական մարմինների կողմից:

- Ըստ Ձեզ, վերահսկողության իրականացման ի՞նչ մեխանիզմներ կան:

- Կարող եմ ասել, որ իշխանության կողմից քաղաքական կամքն արդեն դրսեւորվել է: ՀՀ նախագահը, Կառավարությունը, Ազգային ժողովն իրենց գործունեության մեջ Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրի իրականացումը դասում են առաջնահերթ ուղղությունների շարքում: Դա արդեն վկայում է այն մասին, որ իշխանությունները պատրաստական են այդ ուղղությամբ կոնկրետ քայլեր անելու:

Մեր ուսումնասիրությունների ընթացքում փորձում ենք գործունեության դաշտ առպահովել նաեւ հասարակական կազմակերպություններ: Կոռուպցիայի դեմ պայքարը պարտադիր կերպով պետք է կրի համալիր բնույթ: Իհարկե, յուրաքանչյուր հասարակություն ունի իր առանձնահատկությունները, իր ավանդույթները, որոնց միջավայրում կոռուպցիան կարող է ստանալ ամենատարբեր դրսեւորումներ: Այդ պատճառով է, որ զուտ ուժային մեթոդները, օրենքի մեխանիկական կիրառմանը զուգահեռումը չեն կարող հանգեցնել ցանկալի արդյունքների: Պետք է միաժամանակ փոխել մարդկանց գիտակցությունը, բազմաթիվ երեւույթների նրանց ընկալումը: Առօրյայում կոռուպցիայի դրսեւորումներ հանդիսացող երեւույթների մերժումը, դրանց հանդեպ անհանդուրժողականության, ընդհանուր շահի գիտակցության արմատավորումը միայն կարող են ստեղծել այն միջավայրը, որում օրենքների կիրառումը կտա լավագույն արդյունքներ:

Տարբեր երկրներում կոռուպցիայի դեմ պայքարն ընթանում է հաջողության տարբեր աստիճաններով: Սակայն, թերեւս, ամենակարեւորն այն է, որ նախաձեռնելով նման պայքար պետք է անել հնարավորը՝ հասնելու դրական արդյունքների: Այլապես, հասարակությունը կհայտնվի առավել անբարենպաստ եւ բարդալվված իրավիճակում:

Միաժամանակ, ոչ ոք իր առջեւ անիրականանալի խնդիրներ չի դնում. անիրատեսական է հուսալ, որ կարելի է արագ կերպով իսպառ արմատախիլ անել կոռուպցիան: Խնդիրն այլ է. անհրաժեշտ է հնարավորինս նվազեցնել կոռուպցիան, դարձնել այն, ինչպես եւ ցանկացած այլ հանցագործության տեսակ, վերահսկելի եւ հասնել նրա բացասական ազդեցության չեզոքացման: Սա արդեն լիովին իրագործելի խնդիր է եւ պահանջում է առաջին հերթին քաղաքական կամք եւ հետեւողականություն:

ՃԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը եւ ՀՀ Հակակոռուպցիոն ռազմավարության մշակման աշխատանքները համակարգող հանձնաժողովը ս.թ. հունվարի 16-ին, ժ. 12-ին ՀՀ կառավարության ընդունելությունների տանը (Երեւան, Մաշտոցի պողոտա 47) կազմակերպում են ՀՀ Հակակոռուպցիոն ռազմավարության եւ դրա իրականացման միջոցառումների ծրագրի շնորհանդես:

ՀՀ կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչություն

ՀՀ վարչապետի 2001 թվականի հունվարի 22-ի թիվ 44 որոշմամբ ստեղծվեց ՀՀ կառավարության հակակոռուպցիոն աշխատանքները համակարգող հանձնաժողով: Հանձնաժողովի հայեցակարգն արժանացավ միջազգային կազմակերպությունների հավանությանը. Համաշխարհային բանկի տրամադրած նպատակային դրամաշնորհների շրջանակներում մշակվեց ՀՀ հակակոռուպցիոն ռազմավարություն: Իսկ 2003 թ. նոյեմբերի 6-ի թիվ 1522-Ն որոշմամբ հաստատվեց Հայաստանի Հանրապետության Հակակոռուպցիոն ռազմավարության եւ դրա իրականացման միջոցառումների ծրագիրը: Նույն թվականի դեկտեմբերի 1-ին այն վավերացվեց ՀՀ նախագահի կողմից:

Հակակոռուպցիոն ռազմավարության նպատակը կոռուպցիայի հաղթահարումն է. այն ծնող եւ դրա տարածումը խթանող պատճառների ու պայմանների վերացումը. հանրապետությունում առողջ բարոյահոգեբանական մթնոլորտի ձեւավորումը: Դա իր հերթին կոչված է նպաստել ժողովրդավարական ինստիտուտների, քաղաքացիական հասարակության եւ իրավական պետության հիմնավոր հաստատմանը, ազատ տնտեսական մրցակցությանը, տնտեսության զարգացմանն ու աղքատության նվազեցմանը:

Վաղը՝ հունվարի 19-20-ին Երեւանում տեղի կունենա միջազգային համաժողով: Ի՞նչ ակնկալիքներ ունեք այդ գործընթացից:

- ԳՐԵԿՈ-ին անդամակցումն ամրագրված է կառավարության կողմից հավանության արժանացած Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրում: Վստահորեն կարելի է ասել, որ արդեն 2004 թվականին Հայաստանը կդառնա այդ համաձայնագրի անդամ պետություն: Այսօր ԳՐԵԿՈ-ի համաձայնագրին անդամակցում են Եվրոպայի 35 երկրներ (35-րդը 2004 թ. հունվարի 1-ից դարձավ Թուրքիան) եւ ԱՄՆ-ը: Երեւանում կազմակերպվելիք համաժողովին, որի թեման է «Եվրոպայի խորհրդի հակակոռուպցիոն գործիքները», կմասնակցի ԳՐԵԿՈ-ի գործադիր տնօրեն Մանուել Լեզերտուան: Այդ ճանաչողական սեմինարի ընթացքում միջազգային փորձագետների կողմից կներկայացվեն ԵՄ-ի մոտեցումները կոռուպցիայի հարցերին, խմբի անդամ պետություններում ԳՐԵԿՈ-ի կողմից իրականացվող մոնիտորինգի մեխանիզմները, Եվրոպայի խորհրդի հակակոռուպցիոն կոնվենցիաները եւ այլն: Ընդհանրապես, մեր պետական մարմինների եւ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներն առաջին անգամ հնարավորություն կունենան ծանոթանալ այդ համաձայնագրի գործունեության սկզբունքներին: Իմ կարծիքով, Հայաստանը, անդամակցելով ԳՐԵԿՈ-ի համաձայնագրին, հնարավորություն կստանա իր համար սահմանել այն չափորոշիչները, որոնց ուղղությամբ երկիրը պետք է նպատակաուղղված աշխատանք տանի: Ըստ ձեզ բերված համաձայնության, մեր երկրի Հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը ներկայացվելու է նաեւ ԵՄ փորձագետներին համապատասխան առաջարկներ ստանալու համար: Դրանից հետո մեկ անգամ եւս կանդրադառնանք ծրագրին՝ այն ավելի նպատակաուղղված դարձնելու համար:

Կարծում եմ, որ Եվրոպական այս կառույցի՝ հետ համագործակցությունը շատ ավելի նպատակաուղղված կդարձնի այն քաղաքական կամքը, որը դրսեւորվել է Հայաստանի իշխանությունների կողմից Եվրոպական չափանիշներին համապատասխանեցնելու, իսկ մեծ առումով՝ երկիրը Եվրոպականացնելու համար:

- Այդուհանդերձ, ո՞ր դեպքում Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագիրը հաջողություն կունենա:

- Ամենակարեւորը, իշխանությունները պարտավոր են ցուցաբերել հրապարակայնորեն աշխատելու կամք: Որքանով ընդունվող որոշումներն ու դրանց իրականացման մեխանիզմները հասանելի լինեն հասարակությանը, այնքանով կհաջողվի նվազեցնել կոռուպցիոն ռիսկերը: Սակայն, մյուս կողմից, եթե իշխանության համակարգում հասարակության համար բաց աշխատելու համապատասխան մեխանիզմներ ստեղծված չեն, իշխանությունները պետք է մշտապես գտնվեն ՀԿ-ների, ՁԼՄ-ների ճնշման տակ:

Ռիմա ԵՂԱՆՅԱՆ

Հրապարակվում է ՀՀ Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրի իրագործման գործընթացի շրջանակում:

Անհրաժեշտ է քաղաքական կամք եւ հետեւողականություն

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության Եվրոպայի վարչության պետ Սամվել Մկրտչյան

Հայաստանի կառավարության կողմից Հակակոռուպցիոն ռազմավարության եւ միջոցառումների ծրագրի ընդունումն իրոք նշանակալի քայլ է: Դեռեւս 2001 թ. օգոստոսին ԵԱՀԿ երբ նշանակալի քայլ է: Դեռեւս 2001 թ. օգոստոսին ԵԱՀԿ-ն Հայաստանի կառավարության կողմից Հակակոռուպցիոն ռազմավարության մշակման գործընթացը, որին ակտիվ մասնակցություն էին բերում միջազգային ֆինանսական հաստատությունների եւ մի շարք առանձին երկրների ներկայացուցիչները, խիստ կարեւորվում էր միջազգային հանրության կողմից: Տարբեր առիթներով Հայաստանը դրվատվում էր նման ձեռնարկման համար եւ հույս էր հայտնվում, որ նման եղանակով՝ ազգային կառավարության եւ միջազգային հանրության սերտ համագործակցությամբ, կոռուպցիայի դեմ պայքարի ռազմավարության ծրագրի մշակումը եւ իրականացումը կարող է դառնալ օրինակելի այլ երկրների համար:

Վերջին տարիներին կոռուպցիայի եւ նրա դեմ պայքարի խնդիրը համընդհանուր ուշադրության կենտրոնում է: Հիրավի, այդ երեւույթը երբեմն առկա է համարյա բոլոր բնագավառներում եւ իր անդառնալի քայքայիչ ազդեցությունն է թողնում հասարակության վրա: Այն խոչընդոտում է տնտեսության բնականոն զարգացմանը, տարալուծում է օրենքների կիրառման տրամաբանությունը, արժեզրկում է բարոյական նորմերը: եվ ամենավանգավորը, հեղինակազրկում է իշխանությունը: Իսկ իշխանության հեղինակազրկումը ուղղակիորեն հանգեցնում է պետականության հիմքերի խարխլմանը:

Կոռուպցիայի դեմ պայքարը պարտադիր կերպով պետք է կրի համալիր բնույթ: Իհարկե, յուրաքանչյուր հասարակություն ունի իր առանձնահատկությունները, իր ավանդույթները, որոնց միջավայրում կոռուպցիան կարող է ստանալ ամենատարբեր դրսեւորումներ: Այդ պատճառով է, որ զուտ ուժային մեթոդները, օրենքի մեխանիկական կիրառմանը զուգահեռումը չեն կարող հանգեցնել ցանկալի արդյունքների: Պետք է միաժամանակ փոխել մարդկանց գիտակցությունը, բազմաթիվ երեւույթների նրանց ընկալումը: Առօրյայում կոռուպցիայի դրսեւորումներ հանդիսացող երեւույթների մերժումը, դրանց հանդեպ անհանդուրժողականության, ընդհանուր շահի գիտակցության արմատավորումը միայն կարող են ստեղծել այն միջավայրը, որում օրենքների կիրառումը կտա լավագույն արդյունքներ:

Տարբեր երկրներում կոռուպցիայի դեմ պայքարն ընթանում է հաջողության տարբեր աստիճաններով: Սակայն, թերեւս, ամենակարեւորն այն է, որ նախաձեռնելով նման պայքար պետք է անել հնարավորը՝ հասնելու դրական արդյունքների: Այլապես, հասարակությունը կհայտնվի առավել անբարենպաստ եւ բարդալվված իրավիճակում:

Միաժամանակ, ոչ ոք իր առջեւ անիրականանալի խնդիրներ չի դնում. անիրատեսական է հուսալ, որ կարելի է արագ կերպով իսպառ արմատախիլ անել կոռուպցիան: Խնդիրն այլ է. անհրաժեշտ է հնարավորինս նվազեցնել կոռուպցիան, դարձնել այն, ինչպես եւ ցանկացած այլ հանցագործության տեսակ, վերահսկելի եւ հասնել նրա բացասական ազդեցության չեզոքացման: Սա արդեն լիովին իրագործելի խնդիր է եւ պահանջում է առաջին հերթին քաղաքական կամք եւ հետեւողականություն:

Արա Հակոբյանի հեռանդումը շարունակվում է

Մարզական հանդեսների եվրոպական ընկերակցության կողմից խաղարկվող «Ոսկե խաղակոշիկ» մրցանակի համար պայքարը գնալով ավելի թեժ բնույթ է կրում: Առայժմ մրցանակի հավակնորդների ցուցակը վստահորեն գլխավորում է «Բանանցի» հարձակվող Արա Հակոբյանը, որը Հայաստանի անցյալ տարվա առաջնությունում աչքի ընկավ արտակարգ բարձր արդյունավետությամբ: Ինչ խոսք, Արայի ցուցանիշն ավելի բարձր կլիներ, եթե նա բաց չթողներ առաջնության 4 հանդիպումները, հատկապես «Արաֆսի» հետ ավարտական մրցախաղը:

Անշուշտ, Արա Հակոբյանի գլխավոր հակառակորդները եվրոպական 5 առաջատար առաջնություններում (Իտալիա, Իսպանիա, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Անգլիա) հանդես եկող ֆուտբոլիստներն են: Այդ առաջնությունների գործակիցն ամենաբարձրն է (2), ուստի ֆուտբոլիստների խփած գոլերը կրկնապատկվում են: Հաշվի առնելով այդ հանգամանքը եւ նկատի ունենալով Այլսոնի, Շիրերի, Շեւչենկոյի, Ռուդ վան Նիստելրոյի եւ մյուս ռմբարկուների ներկայիս ցուցանիշները, կարելի է գրեթե հարյուր տոկոսով պնդել, որ Արա Հակոբյանի արդյունքը կգերազանցվի: Դրա համար անհրաժեշտ կլինի խփել նվազագույնը 23 գնդակ: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի «Ոսկե խաղակոշիկը» նվաճել էր հոլանդացի Ռոյ Մաֆայը, որը խփել էր 29 գնդակ եւ 58 միավորով հաղթող էր ճանաչվել: Նշենք, որ բացի Հակոբյանից, «Ոսկե խաղակոշիկի» հավակնորդների ցուցակում ընդգրկված ֆուտբոլիստներից իրենց ելույթներն արդեն ավարտել են բալթյան երկրների, Նորվեգիայի ներկայացուցիչները: Ավստրիայում առաջնությունը կվերսկսվի փետրվարին, մյուս երկրներում խաղերն ընթացքի մեջ են:

Ուսումնասիրելով հավակնորդների ցուցանիշները, կարելի է առանձնացնել մրցանակի գլխավոր հավակնորդներին՝ հաշվի առնելով նաեւ մնացած խաղերի քանակը: Անշուշտ, հավակնորդներից մեկը «Միլանի» հարձակվող Անդրեյ Շեւչենկոն է, որն այս մրցաշրջանում հիանալի մարզավիճակում է եւ աչքի է ընկնում բարձր արդյունավետությամբ: Իտալիայում ընդհանրապես շատ դժվար է բարձր արդյունավետությամբ աչքի ընկնելը եւ սովորաբար 20 գոլի սահմանագիծը հասելը գրոսմայստերական ցուցանիշ է համարվում: Շեւչենկոն դեռ պետք է մասնակցի առաջնության 18 խաղի եւ հիանալի հնարավորություններ է պահպանում դառնալու «Ոսկե խաղակոշիկի» դափնեկիր:

Գլխավոր հավակնորդների թվում է նաեւ «Վերդերի» բրազիլացի հարձակվող Այլսոնը: Նա էլ ընթացիկ մրցաշրջանում բավական բարձր արդյունք է ցույց տվել՝ առաջին շրջանի 17 հանդիպումներում խփելով 16 գնդակ: Գերմանիայի առաջնության 2-րդ շրջանը մեկնարկում է հունվարի վերջին եւ, անշուշտ, Այլսոնը կծգտի 2-րդ կեսում էլ աչքի ընկնել հարվածների դիպուկությամբ: Ինչ խոսք, վերը նշված ֆուտբոլիստներին արժանի մրցակիցներ են ճանաչված ռմբարկուներ Ռոնալդոն, Տյերի Անրին, Ռուդ վան Նիստելրոյը, Ջիբրիլ Սիսեն: Սովորաբար բարձր արդյունավետությամբ են աչքի ընկնում «Էյնդհովենի» սերբ լեգեներ Մաթեյա Կեժմանը եւ շոտլանդական «Սելթիկի» շվեդ հարձակվող Հենրիկ Լարսոնը: Սակայն այս երկրների գործակիցը 1,5 է, իսկ դա նվազեցնում է հաղթող ճանաչվելու նրանց հնարավորությունները: Հիշեցնենք, որ, օրինակ, Մաթեյա Կեժմանը «Ոսկե խաղակոշիկի» նախորդ մրցույթում եվրոպական առաջատար երկրների թիմերի ֆուտբոլիստներից բոլորից շատ՝ 35 գնդակ էր խփել, սակայն 1,5 գործակցի պատճառով չդարձավ դափնեկիր:

Այսօրվա դրությամբ «Ոսկե խաղակոշիկի» հավակնորդների ցուցանիշներն այսպիսին են.

Ֆուտբոլիստը	Ակումբը	Երկիրը	Գոլ	Գործ.	Մ
1. Արա Հակոբյան	«Բանանց»	Հայաստան	45	1	45
2. Տոր Հենինգ Հանրե	«Ֆլորա»	Էստոնիա	39	1	39
3. Վիկտոր Դոբրեցով	«Մետալուրգ»	Լատվիա	36	1	36
4. Այլսոն	«Վերդեր»	Գերմանիա	16	2	32
5. Ալան Շիրեր	«Նյուքասլ»	Անգլիա	16	2	32
6. Ռոնալդո	«Ռեալ»	Իսպանիա	14	2	28
7. Ջիբրիլ Սիսե	«Օսեր»	Ֆրանսիա	14	2	28
8. Ռուդ վան Նիստելրոյ	«Մանչեսթր Յուն.»	Անգլիա	14	2	28
9. Անդրեյ Շեւչենկո	«Միլան»	Իտալիա	14	2	28
10. Ռոլանդ Կոլման	ԳԱԿ	Ավստրիա	18	1,5	27
11. Գիրտ Կալսոն	«Մետալուրգ»	Լատվիա	26	1	26
12. Լուի Սաա	«Ֆուլհեմ»	Անգլիա	13	2	26
13. Տյերի Անրի	«Արսենալ»	Անգլիա	13	2	26
14. Հարալդ Բրաբակ	«Ռոսենբորգ»	Նորվեգիա	17	1,5	25,5
15. Հենրիկ Լարսոն	«Սելթիկ»	Շոտլանդիա	16	1,5	24
16. Վլադիմիր Մանչեւ	«Լիլ»	Ֆրանսիա	12	2	24
17. Մարտին Մաֆս	«Հանզա»	Գերմանիա	12	2	24
18. Մաթեյա Կեժման	«Էյնդհովեն»	Հոլանդիա	15	1,5	22,5
19. Ֆրոդե Յոնսոն	«Ռոսենբորգ»	Նորվեգիա	15	1,5	22,5

Մորենոն ընդգրկվեց «Բոլտոնում»

Մադրիդի «Ատլետիկոյի» հարձակվող Խավի Մորենոն վարձավճարով հանդես կգա անգլիական «Բոլտոնում»: «Միլանի» եւ «Ալավեսի» նախկին ֆուտբոլիստի կարծիքով այդ տեղափոխությունն օգտակար կլինի իր համար: «Ատլետիկոյում» նա հազվադեպ էր խաղադաշտ դուրս գալիս, իսկ ահա «Բոլտոնում» Մորենոն մտադիր է մինչեւ մրցաշրջանի ավարտը 20-ից ոչ պակաս գոլեր խփել եւ հրավիրվել Իսպանիայի հավաքական: «Բոլտոնի» մարզիչ Սեմ Էլերդայսին Մորենոյին ներկայացրել էր իսպանացի ֆուտբոլիստի ընկեր Իվան Կամպոն, որը հանդես է գալիս անգլիական թիմում: Թիմի գլխավոր մարզիչը մտադիր է վարձավճարի ժամկետն ավարտվելուց հետո գնել Մորենոյի տրանսֆերը, եթե ֆուտբոլիստն արդարացնի սպասելիքները:

ՄԱՍԼՈ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում

ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հունվարի 14-ի նիստում, որը վարում էր բանկի նախագահ Տ. Սարգսյանը, ԿԲ գործառնությունների տոկոսադրույքները թողեց անփոփոխ. կնքվող ռեպո-համաձայնագրերի տոկոսադրույքը՝ տարեկան 7 տոկոս, տրամադրվող լոմբարդային վարկերինը՝ 20, իսկ ներգրավվող ավանդներինը՝ 3,5 տոկոս:

ԿԲ խորհուրդը հաստատեց «ՀՀ տարածքում գործող բանկերի կողմից իրականացվող արժութային սվոպ գործարքի հաշվապահական հաշվառման ուղեցույցը» եւ «ՀՀ դրամավարկային եւ բանկային վիճակագրության ծառայությունը»:

Խորհուրդը որոշեց արտարժույթի առք ու վաճառքի լիցենզիա տրամադրել անհատ ձեռնարկատեր Արմինե Միքայելյանին, Լենիս Ծատուրյանին, «Անմար Աստղիկ» ՍՊԸ-ին, թույլատրել Ամալյա Աբովյան փոխանակման կետին այլ վայրերում եւս արտարժույթի առք ու վաճառքով զբաղվել: ԿԲ խորհուրդն ուժը կորցրած ճանաչեց արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններ իրականացնելու թիվ 457 լիցենզիան:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Հուսաբեր» ՓԲԸ-ն, որն այսուհետեւ սնօրինելու է 56-րդ դեցիմետրային կառուցին, հայտարարում է «Երկիր մեդիա» հեռուստաընկերության հեռուստանշանի (լոգո) մրցույթ:

«Երկիր մեդիա» հեռուստաընկերությունն իր հեռուստանշանը պատկերացնում է. երկիրը ոչ միայն Հայաստանն է, այլեւ ողջ աշխարհն ու երկիր մոլորակը:

Մրցույթին անհրաժեշտ է ներկայացնել ինչպես տպագիր, այնպես էլ երկչափ եւ եռաչափ (2d, 3d) ֆորմատում պատրաստված հեռուստանշան:

Լավագույնը ճանաչված առաջարկը կպարգեւատրվի 300.000 դրամով եւ հնարավոր (ոչ պարտադիր, համաձայնեցված) փոփոխություններից հետո կդառնա հեռուստաընկերության հեռուստանշանը:

Առաջարկներ կարող եք ներկայացնել ք. Երեւան, Չարենցի 94 հասցեում գործող հեռուստաընկերության գրասենյակ, մինչեւ 2004 թ. փետրվարի 14-ը ներառյալ:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 576 512, 576 595, նամակի e-mail yerkirtv@armin-co.com:

Մրցակիցները խաղաղասիրաբար էին տրամադրված

Հոլանդական Վեյք Ան Զեե քաղաքում ընթացող շախմատի ավանդական մրցաշարի 3-րդ տուրն աչքի ընկավ ոչ-ոքիների առատությամբ: Կայացած 7 պարտիաներից վեցում մրցակիցները բաժանեցին միավորները: Արդյունավետ ելք ունեցավ միայն Սվիդլեր-Բարեեւ պարտիան: Սվիդլերից ընդամենը 17 քայլ պահանջվեց Բարեեւին հաղթելու համար: Այդ հաղթանակի շնորհիվ Սվիդլերը վաստակեց 2 միավոր եւ հունգարացի Պետեր Լեկոյի ու հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդի հետ գլխավորեց մրցաշարային աղյուսակը: Մյուս պարտիաներն ավարտվեցին ոչ-ոքի: Վլադիմիր Հակոբյանը միավորը կիսեց հոլանդացի Յան Թիմանի հետ եւ 1,5 միավորով 7 շախմատիստների հետ առաջատարներին հետապնդողների ցանկում է: Կարճատեւ պայքարից հետո խաղաղ դաշն կնքեցին նաեւ Սոկոլովն ու Ադամսը, Բոլոգանն ու Կրամնիկը, Վան Վելին ու Անանդը: Լեկոյին էլ չհաջողվեց առավելության հասնել Թոփալովի հետ եւ մրցակիցները հաշտության ձեռք մեկնեցին: Բոլորից ուշ ավարտվեց Շիրով-Չժան Չժոն պարտիան, որում եւս կողմերից ոչ մեկին չհաջողվեց հաղթանակ տոնել:

Անդերսոնը հեռացավ «Բարսելոնից»

Շվեդ ֆուտբոլիստ Պատրիկ Անդերսոնը, որն ազգային հավաքականի կազմում 96 խաղ է անցկացրել, որոշեց չերկարաձգել պայմանագիրը «Բարսելոնի» հետ եւ վերադարձավ հայրենիք: Նա մեկամյա պայմանագիր է կնքել «Մալմյոյի» հետ, որը երկրի վերջին առաջնությունում գրավել էր 3-րդ տեղը: Անդերսոնը հայտարարել է, որ կաշխատի օգնել իր թիմակիցներին նոր մրցաշրջանում նվաճելու երկրի չեմպիոնի տիտղոսը:

ARMENTEL

Ի ՎԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐՄԵՆՏԵԼԻ ԲՋՋԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

2004 թվականի հունվարի 1-ից գործում է ռոումինգ ծառայություն «Արմենտել» ՀՁ եւ «Դարաբաղ տելեկոմ» ընկերությունների միջեւ:

«Արմենտել» ՀՁ Հասարակայնության հետ կապերի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Բաց Բժշկական Ակումբ» հասարակական կազմակերպությունը իրականացրել է պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժօգնության ու սպասարկման վերաբերյալ ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված որոշումների նկարագրով բրոշյուրի տպագրությունը՝ ազգաբնակչությանը ծանոթացնելու նպատակով:

Բոլոր քաղաքացիները եւ հասարակական կազմակերպությունները կարող են անվճար ձեռք բերել այն հետեւյալ հասցեով՝

Շարյան 5/1, Բժշկական Գենետիկայի կենտրոն, 1 հարկ, 10.00-15.00

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 544-367

«ՆԱՄԱԿԱՆԻՐ» ՓԲԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ՄՐՑՈՒՅԹ

«Նամականիշ» ՓԲԸ հայտարարում է 2004 թ. փոստային նամականիշերի նախագծման (դիզայնի) մրցույթ հետեւյալ թեմաներով.

1. EUROPA 2004. Արձակուրդ
2. Հայաստանի բուսական եւ կենդանական աշխարհ. միջատներ
3. Արմեն Տիգրանյանի ծննդյան 125-ամյակը
4. Միքայել Նալբանդյանի ծննդյան 175-ամյակը
5. Մուրացանի ծննդյան 150-ամյակը
6. Հայաստանի գիտությունը եւ տեխնիկան
7. XXVIII Օլիմպիական խաղեր
8. Ռուսական արվեստ
9. Ֆուտբոլի համաշխարհային ֆեդերացիայի 100-ամյակը

Մրցույթին մասնակցողները կարող են ծանոթանալ պայմաններին Մաշտոցի 43 հասցեով, հեռ.՝ 56-93-34, աշխատանքային օրերին՝ ժամը 15.00-18.00, իսկ աշխատանքները ներկայացնել «Նամականիշ» ՓԲԸ, ք. Երեւան, Սարյանի 22 կամ Մաշտոցի 43 հասցեներով մինչեւ 2004 թ. փետրվարի 1-ը, ժամը 17.00:

CONVERSE BANK ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ դահլիճի կամիտալ վերանորոգման կապակցությամբ եւ կոմունիկացիաների շինարարական աշխատանքների համար հայտարարում է մրցույթ:

Մասնակիցները մրցութային փաստաթղթերը կարող են ստանալ «Կոնվերս բանկի» մրցութային հանձնաժողովից՝ հունվարի 15-ից մինչեւ հունվարի 31-ը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել հետեւյալ հեռախոսահամարով՝ 54-54-16:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 15.1.2004 թ. ժ. 9.00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	568.94	563.30	574.60
EUR	1	եվրո	722.10	717.80	726.40
RUR	1	ռուս. ռուբլի	19.70	18.50	20.90

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 14. 01. 2004 Գինը՝ 100 դրամ